

Koulu palveluna -konseptin toteutuminen Suomessa

Elsa-Maija Klemelä

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Koulu palveluna -konseptin toteutuminen Suomessa

Elsa-Maija Klemelä
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2019

Elsa-Maija Klemelä

Koulu palveluna -konseptin toteutuminen Suomessa

Vuosi 2019 Sivumäärä 47

Suomessa on runsaasti kiinteistöjä, joista löytyy vajaakäyttöisiä tiloja. Koulut puolestaan painivat sisäilmaongelmaisten koulurakennusten kanssa ja joutuvat etsimään erilaisia vaihtoehtoja järjestää opetusta. Koulu palveluna -konseptilla on haluttu tuoda erilainen kouluratkaisu tarjolle. Sen avulla opiskelijat hyötyvät lähialueen tiloista ja yhteistyömahdollisuuksista ja puolestaan vajaakäyttöisten tilojen omistajat hyötyvät tilojen vuokraajista.

Tässä opinnäytetyössä aiheena on Koulu palveluna -konseptin toteutumisen tutkiminen Suomessa. Tavoitteena on selvittää Koulu palveluna -konseptin mahdollisuuksia Suomessa. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi RAKLI ry, joka on kiinteistö- ja rakentamisanalan järjestö.

Tietopohja opinnäytetyössä koostuu neljästä osiosta. Ensimmäisessä osiossa pureudutaan Koulu palveluna -konseptin syntyyn ja siihen, mitä konsepti tarkoittaa. Toisessa osiossa käsitellään oppimisen muuttumista, josta päästään kolmanteen osioon, jossa nostetaan esille oppimisen muutoksen takia muuttuvat oppimisympäristöt. Viimeisessä osiossa otetaan huomioon Suomesta löytyvän suuren rakennuskannan ja tyhjien tilojen mahdollisuudet koulumaailmassa.

Tutkimuksessa aineisto kerättiin asiantuntijahaastatteluiden sekä benchmarkingin avulla. Teemahaastatteluina järjestettyjen asiantuntijahaastatteluiden tarkoituksena oli saada tietoa siitä, miten konseptia on käytetty ja onko konseptia lähdetty viemään eteenpäin muuallekin. Benchmarkingin tarkoituksena oli tutkia samankaltaista ajattelua kuin Koulu palveluna -konseptissa eli miten tiloja jaetaan monille henkilöille käytettäväksi.

Tutkimuksen teoriapohjan ja tutkimustulosten perusteella Koulu palveluna -konseptia on toteutettu vähäisesti Suomessa. Konsepti on vielä alkutekijöissä. Mahdollisuuksia konseptilla kuitenkin löytyy, kunhan tietoisuus ja konseptin vakiintuminen lisääntyvät. Hyödyntämällä Suomessa jo valmiina olevaa suurta rakennuskantaa ja näissä olevia vajaakäyttöisiä tiloja, hyötyvät niin omistaja kuin vuokraaja konseptista.

Asiasanat: Koulu palveluna -konsepti, jakamistalous, oppimisympäristö

Elsa-Maija Klemelä

Implementation of School as a Service concept in Finland

Year	2019	Pages	47
------	------	-------	----

There are many properties in Finland that have underutilized premises. Schools, in turn, are struggling with sick building syndrome and must look for different ways to organize their teaching. School as a Service concept is intended to provide a different solution to the problem. It allows students to benefit from premises and collaboration opportunities in the immediate area, while owners of underutilized properties benefit from renters.

The subject of this thesis was School as a Service concept and how has it come true in Finland. The objective of this thesis was to clarify possibilities of School as a Service concept in Finland. The thesis was commissioned by RAKLI ry - Finnish Association of Building Owners and Construction Clients.

The knowledge base of the thesis consists of four sections. The first section explores the origins of School as a Service concept and its purpose. The second section deals with the transformation of learning, which leads to the third section, which highlights the changing learning environments due to the change in learning. The final section considers the potential of the large building stock and empty spaces found in Finland in the school world.

The data was collected through expert interviews and benchmarking. The purpose of the expert interviews in the form of theme interviews was to find out how the concept has been used and whether the concept has been taken forward elsewhere. The purpose of benchmarking was to explore similar thinking as in School as a Service concept, i.e. how premises are distributed for many people to use.

Based on the theoretical basis of the research and the results of the research, School as a Service concept has been implemented little in Finland. The concept is still in its infancy. However, there is potential for the concept if awareness and consolidation of the concept increase. By utilizing the existing building stock and underutilized premises in Finland, both the owner and the renter will benefit from the concept.

Keywords: School as a Service concept, sharing economy, learning environment

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Opinnäytetyön aihe ja rajaus	7
1.2	Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset	7
1.3	Toimeksiantaja - RAKLI ry	8
2	Perinteisestä koulumallista Koulu palveluna -konseptiin.....	8
2.1	Palveluajattelu	10
2.2	Asia x palveluna	10
2.3	Koulu palveluna -konsepti Suomessa	11
3	Oppiminen muutoksessa.....	13
3.1	Oppimiskäsitys.....	13
3.2	Oppimismetodit	14
4	Oppimisympäristö	15
4.1	Oppimisympäristön tilasuunnittelu	15
4.2	Uudistuneen opetussuunnitelman perusteiden vaikutus oppimisympäristöihin	16
5	Kiinteistöala Suomessa	17
5.1	Suuri rakennuskanta	17
5.2	Tilojen huono käyttöaste	18
5.3	Jakamistalous ja tilojen jakaminen.....	18
5.4	Säädösten vaikutus tilojen jakamiseen	19
6	Menetelmät ja tutkimuksen kulku.....	20
6.1	Asiantuntijahaastattelut antamaan tietoa konseptin toteuttamisesta	21
6.2	Benchmarkingin avulla ymmärrystä tilojen jakamiseen.....	22
7	Tulokset.....	23
7.1	Haastateltavien näkemykset konseptista teemojen mukaisesti	23
7.2	Benchmarking kohdeyritysten toiminnan tarkkailu tilojen jakamisen suhteen	31
8	Johtopäätökset	36
9	Työn arviointi	38
	Lähteet	40
	Kuviot	44
	Taulukot	44
	Liitteet.....	45

1 Johdanto

Tilatehottomuus on yksi suurimmista ongelmista koulurakennuksissa. Ongelma tulee siinä, että tiloja ei pystytä hyödyntämään tarpeeksi. Lisäksi Suomi on maantieteellisesti suuri maa, jossa koulurakennuksia on pienistä pitäjistä aina suuriin kaupunkeihin asti ja näiden kaikkien rakennusten ylläpito ja korjaaminen ovat kallista omistajille. Koulujen päätarkoituksena on kuitenkin tarjota sopivat tilat opiskelijoille yleensä päiväsaikaan, mutta muuten tilat saattavat jäädä käyttämättömiksi tai muutamaan harrastelijoiden liikuntasalikäyttöön arki-iltana, jolloin monien tilojen käyttöaste jää huonolle tasolle. Muun muassa näistä syistä on kehitetty konsepti, jonka tarkoituksena on, että koulu hyötyy lähialueen yhteistyömahdollisuuksista sekä palveluista, kuten liikuntamahdollisuuksista ja tietotekniikkatiloista säästämällä omilla kustannuksissa.

Koulu palveluna -konseptilla tarkoitetaan vaihtoehtoisia kouluratkaisumallia, jossa koulu sijoitetaan lähelle jaettavia lähiympäristön resursseja. Mallissa perinteisemminkin kutsutun kiinteistölähtöisen tavan sijasta halutaan järjestää opetus valmiissa resurssien jakamisverkostossa. Koulun sydänrakennukseen varataan tilat tarvittaville ja välttämättömille päivittäisille tarpeille. Muut tilat haetaan lähiympäristöjen valmiista resursseista satunnaiskäyttö- ja sopimusperusteisesti. Tällä tavalla muotoutuu yhteisöllinen oppimisen verkosto. (Suominen 2017, 4-5.)

Koulu palveluna -konsepti on vuonna 2016 ensimmäisen kerran käyttöönotettu hanke. Ensimmäisenä kohteena toimi Espoon Haukilahden lukio, joka muutti Aalto-yliopiston tiloihin. Konseptissa lukiolaisilla on sydänrakennus, jossa tilat ovat käyttäjien muunneltavissa omiin tarkoituksiin. Sydänrakennuksen lisäksi käytetään hyväksi Aalto-yliopiston monipuolisia tiloja yhdessä yliopiston opiskelijoiden kanssa. (Espoon kaupunki 2017b). Ratkaisu tarjoaa moninaisen ja joustavan oppimisympäristön, jossa käytetään yhteisiä tiloja, ollaan vuorovaikutuksessa ylemmän tason opiskelijoiden ja opettajien kanssa ja mahdollistetaan uusien kontaktien saaminen.

Suomesta lähtöisin oleva Koulu palveluna -konsepti on verrattain melko uusi. Konseptia on tutkittu vähäisesti ja opinnäytetyön toimeksiantaja RAKLI ry onkin kiinnostunut selvittämään, miten konsepti on oikeasti toteutunut ja toteutetaanko sitä yleensä eteenpäin vieden. Lisäksi kiinnostavaa on tietää se, että onko konseptin oppeja alettu käyttämään myös muualla Suomessa. Koska konsepti on Suomesta lähtöisin, on myös mielenkiintoista nähdä, onko se mahdollisesti levinnyt maailmalle tai löytykö muualta toimivia ratkaisuja kehittämiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Koulu palveluna -konseptin mahdollisuuksia Suomessa. Tutkimuskysymyksiä opinnäytetyöllä on neljä: Miten Koulu palveluna -konseptin sydänrakennus sekä muut tilat muodostuvat? Minkälainen potentiaali tilojen jakamisella on? Miten Koulu

palveluna -konseptin tilaratkaisuja on käytetty Suomessa? Miten muualla maailmalla Koulu palveluna -ratkaisua on käytetty vai käytetäänkö sitä? Vastauksia tutkimuskysymyksiin etsitään asiantuntijahaastatteluiden, benchmarkingin sekä tietopohjan avulla. Opinnäytetyön lopputuloksena on kuvaus Koulu palveluna -konseptin toteutumisesta ja mahdollisuuksista Suomessa.

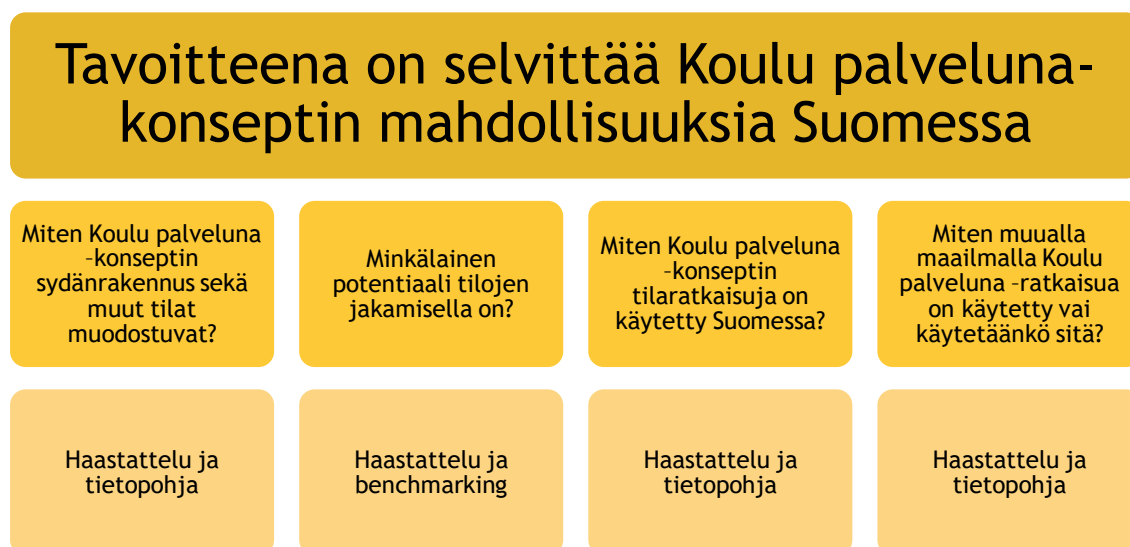
1.1 Opinnäytetyön aihe ja rajaus

Työn aiheena on Koulu palveluna -konseptin toteutuminen Suomessa. Opinnäytetyön toimeksiantaja RAKLI ry on kiinnostunut selvittämään, miten konseptia on lähdetty toteuttamaan ja viemään eteenpäin. Toimeksiantajan on tarkoitus hyödyntää opinnäytetyötä oppimisympäristöjen kehityksessä yhdessä RAKLIn jäsenten kanssa.

Opinnäytetyö on rajattu koskemaan toisen ja kolmannen asteen koulutusta, sillä siltä alueelta löytyy jo riittävästi valmiita kokemuksia ja toteutuksia samanlaisesta tai samankaltaisesta ajattelumallista. Hyvänä esimerkkinä valmiista kokemuksesta ja toteutuksesta toimii Haukilahden lukio, joka oli kyseisen konseptin ensimmäinen kokeiluhanke. Koulutusasteen lisäksi opinnäytetyö tulee käsittelemään aihetta tilanäkökulmasta, jolloin otetaan huomioon tilat, niiden muodostuminen, tarpeet ja vaatimukset. Tässä tutkimuksessa ei oteta huomioon kalusteratkaisuja.

1.2 Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset

Aiheen ja rajauksen perusteella opinnäytetyön tavoitteeksi on asetettu: Tavoitteena on selvittää Koulu palveluna -konseptin mahdollisuuksia Suomessa (Kuvio 1). Tämän perusteella opinnäytetyöstä saadaan kuvaus siitä, miten konsepti on toteutunut, ollaanko sitä viemässä eteenpäin sekä minkälaisia mahdollisuuksia konseptilla on Suomessa.

Kuvio 1: Opinnäytetyön tavoite, tutkimuskysymykset sekä menetelmät

Tutkimuskysymyksiä on neljä ja näihin jokaiseen on valittu tiedon selvittämiseen omat menetelmät eli haastattelu, benchmarking ja tietopohja (Kuvio 1). Tutkimuskysymykset ovat: Miten Koulu palveluna -konseptin sydänrakennus sekä muut tilat muodostuvat? Minkälainen potentiaali tilojen jakamisella on? Miten Koulu palveluna -konseptin tilaratkaisuja on käytetty Suomessa? Miten muualla maailmalla Koulu palveluna -ratkaisua on käytetty vai käytetäänkö sitä?

1.3 Toimeksiantaja - RAKLI ry

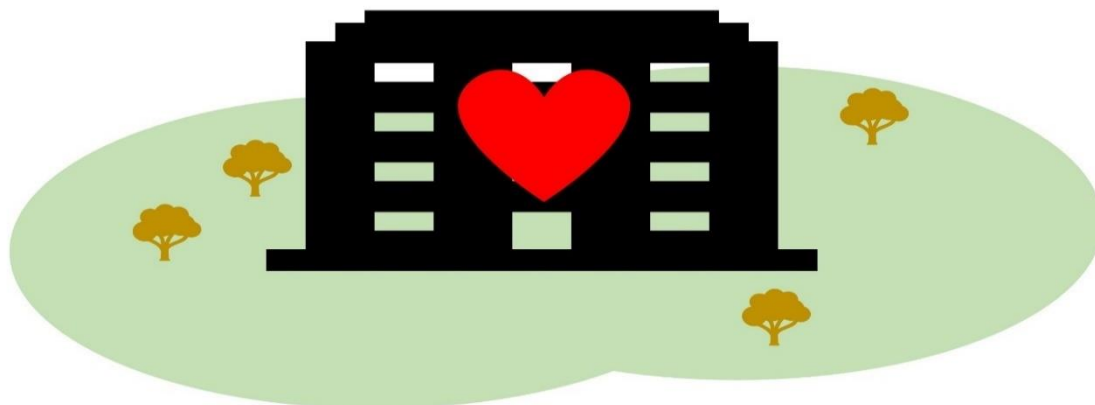
RAKLI ry toimii opinnäytetyön toimeksiantajana. RAKLI on toiminut kiinteistö- ja rakentamisalan vaikuttajana jo vuodesta 1977 lähtien. Toimintaan kuuluu niin jäsenten etujen valvominen, yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen kuin työskenteleminen kestävämmän elinympäristön hyväksi. (RAKLI 2019b.)

RAKLI tarjoaa jäsenilleen erilaisia palveluita. Saatavilla on ajankohtaista tietoa kiinteistö- ja rakentamisalasta, tapahtumia, alennuksia yhteistyökumppaneiden koulutuksista ja palveluista, suhdannetiedotteita ja barometreja. (RAKLI 2019b.) Tällä hetkellä RAKLI:ssa on jäseniä yli 220, joihin lukeutuu asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurien omistajia, suuria kaupunkikeja, sijoittajia, kiinteistöjohdon palveluntuottajia sekä rakennuttajia (RAKLI 2019a). Myös neljä aluetoimikuntaa sekä useat teemaverkostot kuuluvat RAKLI:n tarjoamiin palveluihin (RAKLI 2019b).

Yksi teemaverkosto RAKLI:ssa on oppimisympäristöt. Kyseisessä teemaverkostossa on koottu yhteen ammattilaiset, jotka ovat läheisesti tekemisissä oppimisympäristöjen kanssa ja joilla on halua kehittää oppimisympäristöjä. Teemaverkosto tekee erilaisia kohdevierailuja sekä antaa vertaistukea ja tietoa niin tapahtumista kuin muutoksista. (RAKLI 2019c.) Näin myös alan kehittäminen tapahtuu alan ammattilaisten tietotaitoa ja oppeja huomioiden. Tämän opinnäytetyön onkin tarkoitus olla osana oppimisympäristöjen kehittämisessä yhdessä oppimisympäristöt-teemaverkoston kanssa.

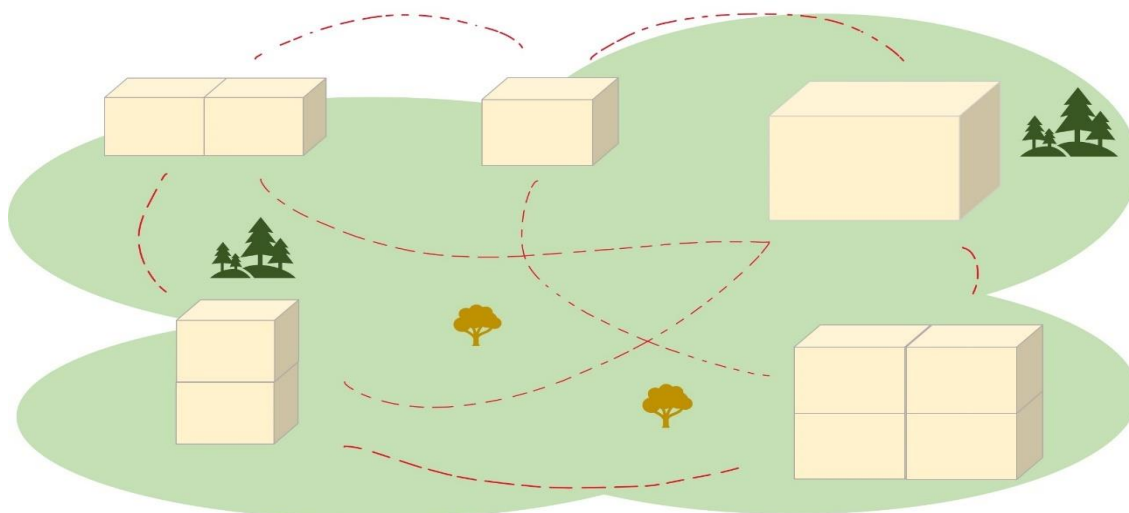
2 Perinteisestä koulumallista Koulu palveluna -konseptiin

Koulu palveluna -konseptin syntyä on edeltänyt erilaiset ratkaisut, joissa on etsitty kustannustehokasta tapaa järjestää opetusta. Perinteinen koulurakennus on ja myös pitää otteensa hyvänä mallina etenkin syrjemmillä seuduilla. Kuitenkin on tilanteita, jolloin rakennuksessa ei enää voida olla esimerkiksi terveydellisistä syistä ja pakon edessä on siirrettävä opetus muualle. Lisäksi on tilanteita, kun tarvitaan lisää tilaa, mutta rakennus ei anna tilan suhteen myöden.

Kuvio 2: Perinteinen keskitetty koulurakennus (Suominen 2018, 379)

Perinteisessä keskitetyssä koulumallissa on koulu, jossa kaikki tarvittavat toiminnot on suunniteltu ja rakennettu yhteen tai muutamaaan rakennukseen (Kuvio 2). Tässä mallissa yleensä opiminen tapahtuu erillään muusta yhteiskunnasta, jolloin opettajat ovat ne, jotka tuottavat opetuksen kyseisessä kiinteistössä. Toisin sanoen koulu on erillään muusta ympäristöstä ja painopisteenä on itse opetus. Tällainen ratkaisu luonnehditaan yleensä tuotteeksi, joka perustuu logiikkaan eli arvo on tässä tapauksessa itse tuotteessa. (Suominen 2018, 379.) Tällöin tilat palvelevat sen aikaista käyttöä, mutta esimerkiksi nykypäivänä tarvittavaa joustoa ja muunneltavuutta ei ole valmiina, ellei sitä huomioida jo suunnittelu ja rakennusvaiheessa. Lisäksi oppilasmäärän kasvu tai lasku on haasteellinen perinteisessä mallissa, sillä tiloja ei pystytä lisäämään tai poistamaan välttämättä kovinkaan helposti. Perinteinen malli on kuitenkin sopiva alueille, joissa ei pystytä helposti ottamaan mukaan esimerkiksi muita toimijoita.

Kuvio 3: Hajautettu malli, jossa koulu on komponentteina

Koulurakennusten korkea ikä ja erilaiset sisäilmaongelmat ovat nykypäivänä yhä suuremmissa osassa arkea. Rakennusten elinkaari on muuten vain aikansa päässä tai sitten pahimmassa tapauksessa sisäilmaongelmat ajavat opiskelijat pois koulusta. Yleisimmiksi sisäilmaongelmiksi kouluissa luokitellaan niin vetoisuus, erilaiset lämpöolot, riittämätön ilmanvaihto kuin kosteusvauriot (Sisäilmayhdistys 2008). Ongelmien ilmetessä tiloja joudutaan etsimään esimerkiksi hajautetusti alueelta (Kuvio 3), mutta minkäänlaista opiskelijoiden omaa paikkaa eli sydänrakennusta ei välttämättä ole tarjolla, sillä vanha koulu saattaa olla purku-uhkauksen, korjauksen tai jopa käyttökiellon alla.

2.1 Palveluajattelu

Sanalle palvelu löytyy, jos minkälaista määritelmää riippuen siitä mitä asioita painotetaan. Grönroos (2000, 52) esittää oman näkemyksensä monen edeltäjänsä määritelmästä näin: ”Palvelu on ainakin jossain määrin aineeton teko tai tekojen sarja, jossa asiakkaan ongelma ratkaistaan yleensä siten, että asiakas, palveluhenkilökunta ja/tai fyysisten resurssien tai tavaroitten ja tai palvelun tarjoajan järjestelmät ovat vuorovaikutuksessa keskenään”. Palveluun tarvitaan siis vuorovaikutuksellista toimintaa, joko helposti havaittavalla tasolla tai huomattomalla tasolla. Pääpointtina toimii kuitenkin ongelmien ratkaisu eli se, että asiakkaalle löydetään tarpeita vaativa ratkaisu.

Virtanen ja Stenvall (2014, 160-161) nostavat esille perinteisen palveluajattelun sekä yhdessä luomisen eroja. Organisaatiolähtöinen ajattelu on perinteisen palveluajattelun perusta, jossa kuullaan palvelun käyttäjää, mutta ei nähdä käyttäjäkokemusta tärkeänä. Yhdessä tekemisen ajatus puolestaan on yhdessä luomisen perustana, jossa nähdään käyttäjäkokemus oleellisena ja oikeasti huomioidaan tarpeet lopputuotoksen sisällössä. Palvelumuotoilu liittyy vahvasti yhdessä luomiseen. Siinä hyödynnetään palvelun käyttäjien kokemuksia prosessimuotoisesti. Kehittämisen kohteesta hankitaan ensin riittävästi tietoa, jonka jälkeen käyttäjäkokemusten avulla palvelut muotoillaan uudelleen ja otetaan käyttöön. (Virtanen & Stenvall 2014, 159-162.)

Jo pidempään on ollut ajatus siitä, että pitäisi keskittyä enemmän palvelulähtöiseen kuin tuotantolähtöiseen logiikkaan. Rintamäki, Tienhaara ja Mitronen (2014, 83) nostavat esille, että palveluajattelussa lähtökohtana nähdään asiakkaan toiminta ja se, että kyseistä toimintaa myös tuetaan. Näin asiakkaalle tuotetaan käyttöarvoa parempaan arkeen. (Rintamäki, Tienhaara & Mitronen 2014, 83.) Koulu palveluna -konseptissa onkin haluttu lähteä viemään tätä ajattelua eteenpäin, jolloin myös koulusta on mahdollista saada enemmän palvelulähtöinen toteutus.

2.2 Asia x palveluna

Asia X palveluna on saanut alkunsa Software as a Service (SaaS) idean keksimisestä, jossa on tarjottu yritykselle kalliin ison ohjelmistosovelluspaketin sijaan räätälöityä sisältöä. Ideana

as-a-Service palvelumallissa on, että käyttäjät ostavat vain sen mitä tarvitsevat ja maksavat kun sitä tarvitsevat. Malli tarjoaa joustoa, sillä haluttua palvelua pystyy muokkaamaan muutuvien tarpeiden mukaan. (Techopedia 2019.) Anything/Everything as a Service, lyhennettynä XaaS, tarkoittaa siis liiketoimintamallia, jossa myydään tuotteita tai palveluita tarpeen mukaisesti (Hernandez 2018).

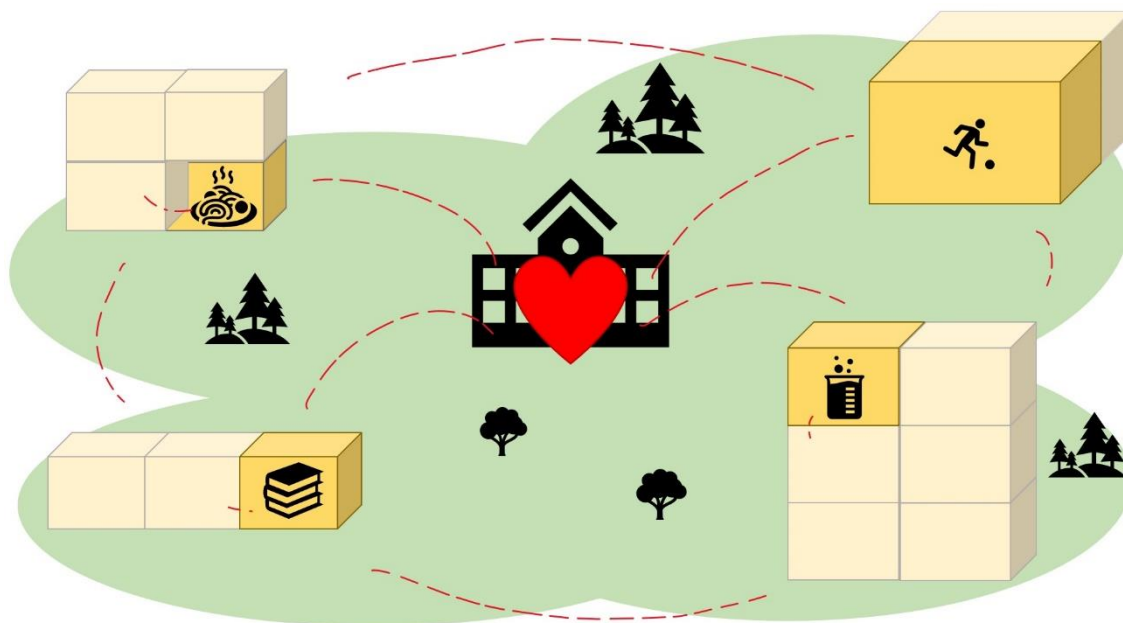
Yksi XaaS malliesimerkki on School as a Service (SaaS), jota ei vielä kauhean paljoa käytetä Suomessa eikä maailmalla sen uutuuden takia. Eräänlaista School as a Service -mallia käytetään esimerkiksi Ranskassa, jossa on tehty pilvipalveluun opetusala ja siellä opiskelijat voivat pelaamalla kartuttaa osaamistaan tietyissä oppiaineissa (CloudWatch 2015). Lisäksi myös Yhdysvalloissa on eräänlainen School as Service -malli, jossa nähdään, että se tarkoittaa verkko-opiskelua ja sen tukemista (Greendale & Warner 2012). Suomessa SaaS-mallia on lähdetty toteuttamaan näihin esimerkkeihin nähden hieman erilaiselta näkökannalta, nimittäin tilojen jakamisen näkökulmasta.

2.3 Koulu palveluna -konsepti Suomessa

Koulu palveluna -konsepti on kouluratkaisu, joka on saanut alkunsa Aalto-yliopiston professori Jarmo Suomisen johtamassa tutkimus- ja kehityshankkeessa. Ideaa kehitettiin erilaisten kursien avulla niin Espoossa, Lontoossa kuin Shanghaissa. (Aalto-yliopisto 2019.) Espoon kaupungin puolelta alkuperustan konseptiin toi vuonna 2015 järjestetty Joustavat oppimisen tilat (JOT) -hanke, jossa pääosaa esitti väistötilat ja niihin tuotavat joustavat ja kustannustehokkaat oppimista tukevat ratkaisut (Espoon kaupunki 2015; Salin 2017, 9). Konsepti, joka kehittää väistökouluja innosti Espoon kaupunkia kokeilemaan Koulu palveluna -konseptia. Alun perin kokeilulla etsittiin tuloksia joustaviin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin toimia ja joita myöhemmin pystytään käyttämään niin muissa oppilaitoksissa kuin sivistystoiminnan palveluissa. (Aalto-yliopisto 2019.)

Konseptissa koulu määritellään eräänlaisena resurssien verkostona sen sijaan, että koulu olisi pelkästään rakennus. Tarkoituksena on kehittää alustatalouden avulla koulujen palveluarkkitehtuuria erilaisten palvelumahdollisuuksien pohjalta. Konsepti vaatii palveluoperoinnin, sillä kyseessä on tilojen verkosto eikä pelkästään tavallinen koulurakennus. Kun lähdetään suunnittelemaan kohdetta, jossa konseptimallia käytetään, otetaan huomioon paikalliset käytettävissä olevat resurssit suunnitteluprosessissa sekä suunnitellaan itse sydänrakennus ja muut käytettävät resurssit näiden pohjalta. (Lahti 2018; Suominen 2018, 378-380.) Lisäksi konseptissa on tarkoituksena tuottaa asiakasarvoa sekä järjestää kustannustehokkaampaa oppimista. Eli sen sijaan, että konseptilla haettaisiin pelkkää tilojen käyttämisen tehostusta, halutaan luoda myös yhteenkuuluvuuden tunnetta erilaisten kokemusten, kehittämisen ja tekemisen avulla. (Suominen 2017, 20.)

Ideana Koulu palveluna -konseptissa Espoossa on hyödyntää Aalto-yliopiston sekä lähialueen toimijoiden jo käyttövalmiita tiloja, joiden käyttöaste koulussa muutenkin on matala. Tällaisia tiloja on esimerkiksi ruokailu- ja liikuntatilat. Kun hyödynnetään muiden toimijoiden tiloja, lukion operatiivisissa kustannuksissa tulee säästöä, hiilijalanjälki toiminnasta pienenee ja opetuksen järjestämiseen saadaan joustoa. (Aalto-yliopisto 2019.) Toiminta on ollut jo konseptin alkuvaiheessa kustannustehokasta, sillä palvelukeskeisen mallin on todettu laskelmien mukaan olevan edullisempi melkein kolmasosan kuin mitä investointilähtöinen malli on kustannuksiltaan (Espoon kaupunki 2016). Konsepti voi olla siis molemmille osapuolille kannattava. Toisen osapuolen tilat pääsevät käyttöön, jolloin käyttöaste nousee. Ja puolestaan toinen osapuoli säästää kustannuksissa, sillä ei tarvitse investoida tiloihin, joita käytetään vähän, mutta tarvitaan kuitenkin.

Kuvio 4: Esimerkkiluonnos Koulu palveluna -konseptista (Suominen 2018, 380)

Koulu palveluna -konseptissa keskeisellä paikalla on sydänrakennus/kotipesä ja muut tarvittavat tilat sijaitsevat lähietäisyydellä kävelymatkan päässä (Kuvio 4). Sydänrakennuksessa on kaikki tarvittavat perustoiminnot, joita ei muualta lähialueelta löydy tai ole saatavilla. Muissa rakennuksissa on jaettavat tilat, joista käytettävä tila vuokrataan. Nämä muut tilat vaihtelevat kunkin oppilaitoksen tarpeen mukaan ja ne ovat paikallisia jaettavia resursseja. (Suominen 2017, 4-5.) Sydänrakennuksen tiloja voivat olla esimerkiksi opiskelijoiden yhteinen tila ja opettajanhuone. Muita tiloja ovat esimerkiksi liikuntamahdollisuus, ruokailu ja laboratoriot.

Konsepti on saanut yhteensä 7 palkintoa onnistumisestaan niin kotimaisella kuin kansainvälisellä tasollakin. Viisi palkinnoista on innovaatiopalkintoja. (Group X 2019). Yksi innovaatiokilpailupalkinto on esimerkiksi Suomen Laatuokeskuksen innovaatiokilpailusta vuonna 2016 saatu

palkinto, jolloin konsepti sijoittui ensimmäiseksi koulutusalan innovaatioiden sarjassa (Espoon kaupunki 2016). Viimeisimpänä on vuonna 2019 voitettu Human City Design Award -palkinto, joka tunnustaa, että konsepti on luonut kestävämpää yhteisöä ja ympäristöä (Stapleton 2019).

Haukilahden lukio on ensimmäinen kohde, joka on toteuttanut Espoossa Koulu palveluna -konseptia. Tämän jatkoksi vuonna 2017 Otaniemessä jatkettiin Koulu palveluna -kokeilua, kun Pohjois-Tapiolan lukion opiskelijat siirtyivät alueelle. (Espoon kaupunki 2017a.) Pohjois-Tapiolan ja Olarin lukion yhdistyttyä vuonna 2018, lukio siirtyi uusiin tiloihin Otaniemessä, jonka uusi toimintamalli pohjautui Koulu palveluna -konseptiin (Espoon kaupunki 2018). Lisäksi Espoon kaupungin on tarkoitus suorittaa kokeilu, jossa selvitetään, miten Koulu palveluna -konsepti taipuu Espoon muihin alueisiin, kokeilu alkoi elokuussa 2019 (Espoon kaupunki 2019).

Konseptia on myös sovellettu ulkomailla vuonna 2017 avatussa Shanghaissa sijaitsevassa Tongji yliopistossa. Alueelle on perustettu samanlailla Koulu palveluna -konseptin ideaa hyväksi käyttäen sydänrakennus sekä ympäröivästä verkostosta on löydetty muut käytettävät tilat (Espoon kaupunki 2016; Lahti 2018).

3 Oppiminen muutoksessa

Jatkuva oppiminen sekä itsensä kehittäminen ovat tärkeässä osassa nykyajan nopeastikin muuttuvassa yhteiskunnassa. Ennen ovat pelkät perustaidot riittäneet. Kuitenkin ollaan siirrytty arvostamaan enemmän luovuutta, uusien asioiden omaksumista sekä asioiden nopeaa yhdistelyä. Lisäksi hyvä ongelmien ratkaisukyky uusilla ja innovatiivisilla keinoilla nähdään oleelliseksi. (Häkkinen, Juntunen & Laakkonen 2011, 51-52.) Kuuskorpi ja Nevari (2018, 35) nostavat jatkuvan oppimisen lisäksi esille, että oppiminen voi tapahtua kaikkialla ja milloin vain. Oppiminen onkin muuttunut tukemaan uudenlaisia taitoja sekä paikkoja oppia.

Opetustilat ovat muuttuneet ajansaatossa tukemaan uudenlaista oppimista. Oikeastaan vasta 1950-luvulla on alettu uudistamaan kouluopetusta ja toimintatapoja. Tuolloin uudistuksen myötä nähtiin tarve uudenlaisille erikoisluokille. Uudistusta on tehty 1950-luvulta asti niin erilaisten koulumallien kuin luokkatilojen kehittämisessä, jotta ne palvelisivat paremmin kunkin ajan opetusta. Vielä 2000-luvulle asti nähtiin perinteinen opetustyyli lähtökohtana opettaa. Kuitenkin kehityksen myötä erilaiset ratkaisut, kuten monitoimitalot ja kylämäisyys, yleistyivät koulutyyppinä. Sen jälkeen kehitystä on tapahtunut erityisesti oppimisen suhteen. Vuonna 2017 oppimista tuettiin jo tiloilla ja opetustilatkin pystyivät sijaitsemaan muuallakin kuin koulussa. (Kuuskorpi & Nevari 2018, 37.)

3.1 Oppimiskäsitys

Oppimisen muutosta on vauhdittanut oppimiskäsityksen muuttuminen. Ennen on nähty, että opetus kattaa vain oppituntien pitämisen. Ajatusmaailma on muuttunut ja nykyään painotetaan enemmän yhteistyötä ja erilaisia tilanteita. On myös lähdetty kokeilemaan erilaisia

työskentelytapoja, jotka korostavat muun muassa omatoimisuutta sekä tutkimisen mahdollisuutta. (Manninen ym. 2007, 61.)

Oppimiskäsityksiin vaikuttavat erilaiset asiat. Tällaisia ovat käsitykset siitä, miten ihminen käsittelee tietoa, yhteiskunnan odotukset opetuksesta sekä perinteet ja normit. Lisäksi suurta osaa esittää tutkittu tieto. Myös sillä on vaikutusta, lähestytäänkö oppimiskäsitystä esimerkiksi empiristisen vai konstruktivisen perinteen kautta. Empirisminen perinne ajaa pelkistetyksi sanottuna konkreettisia eli mitattavia toimintoja. Konstruktivistinen perinne puolestaan painottaa joustavaa ja opiskelijan valmiuksia huomioivaa opetusta. (Rauste-von Wright, von Wright & Soini 2003, 139-162.) Tutkimuksien avulla opitaan uutta tietoa esimerkiksi opetuksesta tai oppimisesta, jolloin pystytään näkemään toimivat ja ei niin toimivat mallit toimia. Oppimiskäsityksen muutokset ajavatkin myös oppimismetodien uudelleen ajatteluun.

3.2 Oppimismetodit

Oppimisen mahdollisuudet lisääntyvät ja tarjontaa on yhä enemmän. Erilaisille oppijoille on kehitetty ja kehitetään uusia ja erilaisia tapoja omaksua oppimansa asiat. Toiset tarvitsevat enemmän tukea, kun taas toiset pärjäävät melkein omillaan. Kuitenkin koulun on tarjottava jokaiselle jatkuvan oppimisen pohjalta tarvittava tietämys, taitaminen sekä valmius tulevaan. (Väljærvi 2011, 22-23.)

Erilaisia opetusta muuttavia metodeja on tarjolla koulumaailmassa. Yksi tällainen on käänteinen opetus eli flipped classroom. Se tarkoittaa opetusmetodia, jossa kotona ei tehdä kotitehtäviä vaan siellä tutustutaan itse teoriaan. Kotitehtävät puolestaan tehdään tunnilla koulussa. Metodilla siis käännetään perinteinen malli toisinpäin, jolloin käännetään opetuskäytänteet ympäri. Myös opettajien on samalla kehityttävä ammatillisesti tukemaan tiedon soveltamista. (Toivola, Peura & Humaloja 2017, 20-21.) Malli vaatii varsinkin opettajilta uuden oppimista ja opetustapojen muuttamista, jotta he pystyvät välittämään tavan niin vanhoille kuin uusille opiskelijoille.

Käänteinen oppiminen eli flipped learning puolestaan keskittyy oppimisen ideologiaan. Opettajan on tarkoitus auttaa oppilaita opiskelemaan omaehtoisesti sekä oma-aloitteisesti. Samalla tuetaan valinnanvapautta eli mahdollistetaan se, että kaikki ei välttämättä opi samoja asioita. Opettajat tukevat oppilaiden sisäistä motivaatiota, kohtaavat heidät yksilöinä ja luovat mahdollisuuden oppia. (Toivola, Peura & Humaloja 2017, 20-23.) Jokaisen opiskelijan huomioiminen omana itsenään mahdollistaa jokaiselle oppijalle omintakeisen tyylin oppia.

Väljærvi, Mannonen ja Ojanen (2018, 177) nostavat esille kasvavan digitaalisen oppimisen johdosta tapahtuvan muutoksen oppilaitoksissa. Digitaalisuus lisää mahdollisuuksia erilaiseen oppimiseen. Markkinoille on kehitetty erilaisia pelejä tukemaan oppimista, joissa pelin avulla

opitaan ja samalla edetään pelissä eteenpäin esimerkiksi saavutettujen kolikoiden avulla (Kiili 2017, 42). Myös virtuaalitodellisuuden lisääntyminen kasvattaa oppimisen mahdollisuuksia.

Opetuksessa on alettu painottaa yhteisöllisyyttä erilaisten toimintamallien käytössä lisääntyneen tieto- ja viestintäteknologian kehityksen myötä. Yksi esimerkki tällaisesta erilaisesta toimintamallista on verkostoituminen, jossa käytetään hyväksi teknologisia ratkaisuja, jotka tukevat oppimista sekä yhteisöllistä työskentelyä. Oppimisympäristöt, jotka pohjautuvat yhteisölliseen työskentelyyn, saattavat tukea uusien tietojen syntyä. (Häkkinen, Juntunen & Laakkonen 2011, 53.) Koska opetus on muuttunut vaikuttaa se myös oppimisympäristöihin sekä niiden tarpeisiin ja suunnitteluun. Tilojen täytyy tukea oppimista, jotta oppimista voisi myös oikeasti tapahtua.

4 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöt voidaan mieltää erilaisiksi yleisellä tasolla. Nähdään, että sen kuuluisi muun muassa olla turvallinen, jännittävä sekä hyvänthahtoinen. Lisäksi oppimisympäristön tulisi olla sellainen, että se herättää omakohtaisia ajatuksia, jolloin se koetaan oppimismotivaatiota tukevaksi (Rauste-von Wright, von Wright & Soini 2003, 62.)

Kuuskorpi ja Nevari (2018, 35) tähdentävät ettei oppimisympäristö käsitteenä ole yksiselitteinen. Oppimisympäristö ei ole vain fyysinen tila, vaan se voi olla niin virtuaalinen tila kuin oppimista tukeva vuorovaikutteinen yhteisö. Oppiminen ei siis tapahdu vain perinteisessä kouluympäristössä vaan myös vapaa- ja työajalla on mahdollisuus oppia. (Manninen ym. 2007, 16.) Perinteisen luokkatilan lisäksi opiskelijat ovat saaneet ja löytäneet erilaisia oppimisympäristöjä koulun ulkopuolelta. Näitä tiloja ovat esimerkiksi kirjastot, kahvilat ja erilaiset virtuaaliset alustat.

Osatekijöitä oppimisympäristössä on niin sosiaaliset, fyysiset kuin tieto- ja viestintäteknologiset tekijät. Nämä kaikki osatekijät ovat riippuvaisia toisistaan. Sosiaalisia tekijöitä ovat muun muassa niin oppimiskäsitys kuin johtamiskulttuuri, joissa tärkeässä osassa on oppiva yhteisö, joka kehittää ja uudistaa oppimisympäristöä. Fyysiset tekijät puolestaan tarkoittavat tilaratkaisuja, mutta myös ympäristöjä, joissa opitaan ja opetetaan. Tieto- ja viestintäteknologia käsittää esimerkiksi erilaiset opetukseen tarkoitetut pelit, alustat kuin oppimateriaalit, jotka kaikki vaikuttavat fyysisten tilojen muotoutumiseen uuden oppimisprosessin muotoutuessa. (Kuuskorpi & Nevari 2018, 10-11.) Oppimisympäristöt kattaa laajan kokonaisuuden erilaisia toimintoja. Näiden suunnittelemista on hyvä miettiä riittävästi etukäteen, jotta kaikki tarpeet ja mahdollisuudet pystytään huomioimaan.

4.1 Oppimisympäristön tilasuunnittelu

Yleensä koulurakennusten suunnittelu kunnallisella sektorilla alkaa, kun tulee tarve korjauskentämiselle tai suuremmalle määrälle tiloja. Tämän jälkeen on vuorossa hankesuunnitelma,

jossa samalla määritellään mille määrälle opiskelijoita rakennus halutaan sekä kokotarve perusopetustiloille. Useasti käyttäjille esitellään valmis suunnitelma, johon ei kilpailutussääntösten takia voi tehdä rakenteellisia muutoksia. (Kuuskorpi & Nevari 2018, 13.) Prosessilla ei välttämättä saavuteta haluttuja tilaratkaisuja, sillä itse käyttäjien kokemukset jäävät käyttämättä.

Kuuskorpi ja Nevari (2018, 13) nostavat esille, että käyttäjälähtöistä kehitystyötä olisi hyvä huomioida ja toteuttaa rakennusprosessin alkuvaiheella. Näin käyttäjät pystyvät vaikuttamaan lopputulemaan. Onnistuneella suunnittelulla mahdollistetaan tilaratkaisut, jotka toimivat ja samalla mahdollistetaan kustannustehokkuudessa pysyminen. Kun suunnitellaan huolella ja tehdään tarvekartoitus, voidaan näiden avulla saada tulevaisuuden käyttötarpeet selville ja näin ollen säästetään kustannuksissa. (Kuuskorpi & Nevari 2018, 12.)

Kuuskorpi ja Nevari (2018, 18) kokevat oppimisympäristöjen kehittämisen olevan parhaimmillaan oppiva prosessi. He näkevät, että prosessiin kuuluu kuusi vaihetta: Pedagoginen suunnitelma, oppimisympäristökonsepti, testaus ja arviointi, sisäympäristön suunnittelu, yhteiset toimintatavat ja tilankäytön pelisäännöt sekä havainnointi ja jälkiarviointi. Jokaisella vaiheella on oma tarkoituksensa. Pedagogisessa suunnitelmassa tehdään selväksi koulun oma toiminta sekä suunnitelma sen tavoittamiseksi. Oppimisympäristökonseptissa määritellään tarpeet tilojen suhteen mieluiten visuaalisesti ja haetaan esimerkkejä muista kouluista. Testauksessa ja arvioinnissa nimensä mukaisesti testataan pilottitilan avulla tilaratkaisuja. Sisäympäristön suunnittelussa pohditaan minkälaisilla asioilla ja miten tilat täytetään. Yhteiset toimintatavat ja tilankäytön pelisäännöt pitää sisällään sen, että yhdessä opitaan ja tehdään pelisäännöt, miten tiloja käytetään. Viimeisessä vaiheessa eli havainnoinnissa ja jälkiarvioinnissa, kun tiloihin ollaan muutettu ja niitä ollaan käytetty, arvioidaan tilojen toimivuus ja tehdään mahdollisia muutoksia. (Kuuskorpi & Nevari 2018, 14-18.) Tilasuunnittelu on monet asiat huomioiva prosessi. Myös opetussuunnitelma on tällainen erittäin tärkeä huomioitava asia.

4.2 Uudistuneen opetussuunnitelman perusteiden vaikutus oppimisympäristöihin

Lukioiden opetussuunnitelman perusteet on uusittu ja ne aiotaan ottaa käyttöön vuonna 2021. Perusteissa avataan myös oppimisympäristöjä ja sitä minkälainen opiskelu ympäristön tulisi olla. Näissä korostetaan monipuolisten, turvallisten sekä viihtyisien tilojen merkitystä siinä, että opiskelumotivaatio lisääntyy ja lisäksi saadaan rikastuttavia kokemuksia opiskelusta. (Opetushallitus 2019a, 19.) Viihtyisyys, turvallisuus sekä monipuolisuus ovat tiloissa tärkeitä, sillä esimerkiksi jos tila on viihtyisä ja turvallinen, on opiskelijalla luottavaisempi mieli opiskella tilassa ja myös saada aikaiseksi jotain.

Uusissa perusteissa ilmenee vuorovaikutuksen, yhteistyön ja itsenäisen opiskelun olevan olennaisista hyvissä opiskelu ympäristössä. Muiden, kuten kirjastojen, yliopistojen ja taidelaitosten materiaaleja, tiloja sekä asiantuntemusta suositellaan hyödynnettäväksi. Lisäksi nähdään

tärkeäksi tarjota mahdollisuuksia oppia todellisissa työympäristöissä. (Opetushallitus 2019a, 19.) Avaamalla muitakin ympäristöjä opiskeluun tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus nähdä muiden toimintaa, hyödyntää tietotaitoa sekä mahdollisesti luoda kontakteja esimerkiksi tulevaa harjoittelu- tai työpaikkaa varten.

Digitaalisuuden lisääntymisen myötä koetaan, että on hyvä tarjota mahdollisuuksia opiskella verkossa ja käyttää erilaisia digitaalisia oppimisalustoja. Lisäksi on hyvä hyödyntää niin rakennettua tilaa kuin luonnon tarjoamia tiloja, jotta luovuus ja tutkiminen luonnistuu itse. (Opetushallitus 2019a, 19.) Erilaiset mahdollisuudet avaavat opiskelijoille uusia polkuja oppia ja sisäistää tietoa itse kokeilemalla. Samalla annetaan myös yksilölle vapaus ja vastuu päättää, miten itse voisi oppia parhaiten uusia asioita.

5 Kiinteistöala Suomessa

Kiinteistöala vaikuttaa Suomessa niin suorasti kuin epäsuorasti erilaisiin asioihin. Näitä ovat esimerkiksi investoinnit, kansantalouden arvonlisäys ja työllisyys. Kiinteistöala toimii noin 115 000 henkilön työllistäjänä eri toimialoilla. Kiinteistöpalvelut, isännöintipalvelut, kiinteistönomistus ja vuokraus sekä kiinteistöjen hallinta- ja management-palvelut ovat neljä kiinteistöalan toimialaa. (Kiinteistöyönantajat 2019.) Rakennusinvestoinnit puolestaan ovat yksi suurimmista kansantalouden kiinteistä investoinneista, sillä onhan rakennetun ympäristön osuus Suomen kansallisvarallisuudesta jopa 70 prosentin luokkaa (Kiinteistöyönantajat 2019; RAKLI 2014, 2).

5.1 Suuri rakennuskanta

Suomessa suurimman osan rakennuskannasta kattaa asuinrakennukset. Puolestaan rakennuksia, jotka eivät ole asuinrakennuksia on 15 prosenttia eli yhteensä melkein 230 000 rakennusta. Tästä 15 prosentista opetusrakennuksia on vain 0,6 prosenttia eli hieman alle 9 000 rakennusta. Muita kuin asuinrakennuksia ovat esimerkiksi liikerakennukset, toimistorakennukset ja teollisuusrakennukset. (Tilastokeskus 2019.) Suomessa on siis alle yksi prosentti opetusrakennuksia. Erilaisia opetuskäyttöön mahdollisia rakennuksia löytyy Suomesta monia. Esimerkiksi kirjastoja on jo pitkään hyödynnetty opetuksessa, mutta muitakin vaihtoehtoja on tarjolla.

Koko rakennuskannan arvo Suomessa on noin 500 miljardia euroa. Tästä, pois lukien asuminen, kaiken muun rakennuskannan arvo on noin 170 miljardia euroa. Ylläpito on kallista ja välillä erityisesti muuttotappioisissa kunnissa on helpompi jättää rakennus tyhjilleen. Kunnilla on korjausvajetta 9 miljardia euroa palvelurakennuskannassa. Erityisesti vanhoissa kouluissa esiintyy suuria ongelmia, sillä korjausvelka on suuri korjaamisajan siirtämisen takia. (Roti 2019.) Rakennusten omistaminen, ylläpito ja korjaaminen on kallista ja kaiken lisäksi kulut ovat jatkuvia eikä esimerkiksi korjausta kannata jatkuvasti siirtää, sillä kustannukset voivat moninkertaistua, jonka seurauksena voi tulla eteen rakennuksen purku.

5.2 Tilojen huono käyttöaste

Käyttöasteella mitataan niin taloudellista kuin toiminnallista käyttöä, näin ollen tarkastellaan, minkälainen osuus käytettävissä olevista tiloista on käytössä (RAKLI 2012). Suomessa on paljon tiloja, joita ei käytetä, jolloin tilasta tulee ongelma. Näitä tyhjiä tiloja syntyy esimerkiksi, kun kysyntää ei ole, mutta tarjontaa on sitäkin enemmän. (Ympäristöministeriö 2014, 15-16.) Käyttämättömät tilat ovat rasitteena, sillä tyhjiäkin tiloja täytyy ylläpitää ja korjata, vaikkei käyttöä olisikaan paljoa.

Vajaakäyttöasteen tunnusluvulla pystytään tarkistamaan, kuinka paljon tiloja on prosentuaalisesti tyhjänä tarkkailtavalla osa-alueella (KTI 2001, 14). Tyhjiksi jääviä tiloja voi olla monenlaisia, yksi esimerkki on toimistotilat. Tilat tyhjenevät yleensä yrityksen muutettua soveltuvimpiin tiloihin, jolloin jälkeen jää hukkatilaa. Yleensä huono sijainti asuntoalueella tai tilojen päivittämisen tarve ajaa yritykset muuttamaan pois tiloista. (Ympäristöministeriö 2014, 31-35.) Toimistotilat eivät ole ainoita tyhjäksi jääviä tiloja. Kuitenkin tyhjiä tiloja tulee varsinkin isompien yritysten muuttaessa heille sopivimpiin uusittuihin ja moderneihin tiloihin lähemmäksi heidän toiminnan kannalta parempaa sijaintia. Tyhjille tiloille olisikin hyvä keksiä käyttöä, sillä käyttämättömät tilat rasittavat tilanomistajan taloutta.

5.3 Jakamistalous ja tilojen jakaminen

Jakamistalous pääosin tarkoittaa vuorovaikutusta, joka tapahtuu tietoverkon palvelu- ja yhteisöalustojen välillä. Tästä vuorovaikutuksesta syntyy taloudellista arvoa. Ydinajatuksena jakamistaloudessa onkin vajaakäyttöisten resurssien tehokkaampi käyttö, siirtyminen käyttöoikeuteen omistamisen sijaan sekä vertaistoiminta ja -tuotanto. Keskeisin painotus on siinä, että siirrytään esimerkiksi asian omistamisesta painottamaan vuokraamista tai yhteiskäyttöä. (Harmaala ym. 2017, 23-24.) Jakamistalous mahdollistaa esimerkiksi vajaakäyttöisten tilojen paremman hyötykäytön, kun tiloja vuokrataan eteenpäin niitä tarvitseville. Tilojen omistaja ja vuokraaja saavat taloudellista arvoa, kun vajaalla käytöllä olevaa tilaa vuokrataan käytettäväksi.

Joissain tapauksissa jakamistaloudessa halutaan nostaa esille sen perustana oleva eettinen idea, jossa ilman voiton tavoittelua jaetaan kumppanuuteen tai tarpeeseen perustuen asioita tai palveluita niitä tarvitsevien kesken. Tässä tapauksessa jakamistaloudessa muodostuu sosiaalista arvoa sen sijaan, että arvo olisi pelkästään taloudellista. Arvo nähdään esimerkiksi siis yhteisöllisyytenä ja yhteistoimintana. (Harmaala ym. 2017, 24.) Tilojen jakamisessa sosiaalinen arvo voi olla esimerkiksi jaettavissa tiloissa tapahtuva yhteistyö, uusien kontaktien sujuvampi luominen tai tunne siitä, että kuuluu osaksi jotain suurempaa.

Arvoa luodaan jakamistaloudessa, kun otetaan vajaakäyttöiset resurssit käytettäväksi yhteisölle. Arvontuotossa on yhteensä viisi perustekijää. Ensimmäinen käsittää osallistuvan yksilön kokemuksen siitä, että hän saa prosessista arvoa eli jaettava resurssi on arvokas. Toinen on

vajaakäyttöinen resurssi, jossa resurssi on arvokas eikä vaadi suurempaa osaamista käyttäjä sitä. Kolmas tarkoittaa saatavuutta verkossa, jolloin päästään tehokkaaseen asiakkaiden hankintaan. Neljäs tarkoittaa yhteisöä, jolloin vaalitaan yhteisöllisyyttä. Viides puolestaan on omistamisen tarpeen vähentyminen, jossa halutaan korostaa sitä, että ei tarvitse sitoutua vaan voi vain käyttää. (Harmaala ym. 2017, 59-60.) Arvon luominen on yksi jakamistalouden tärkeimmistä tekijöistä. Sen avulla arvottomampikin asia, kuten tila, voidaan nostaa tasolle, jossa se tuottaa taas arvoa. Jakamistalouden avulla myös asioiden omistaminen muuttuu, sillä jokaisen ei tarvitse omistaa kaikkea, vaan tarpeen mukaan pystytään hankkimaan tarvittavia asioita.

Kaupungit merkitsevät niin jakamista kuin yhteen tulemistä. Sanan perusmääritelmään sisältyy jaetut tilat, ihmisten vuorovaikutus ja vaihdantatalous ja lisäksi kaupunki toimii myös erilaisten innovaatioiden alkulähteenä. Kun yhdistetään kaupungin rakenteet sekä hallinto, mahdollistetaan tehokas ja oikeudenmukainen potentiaalien ja resurssien jako. Kaupungit siis edistävät jakamistaloutta ja jakamistalous puolestaan antaa kaupungeille ratkaisuja tulevaisuuden haasteisiin. Jakamistalous tuo kaupungille niin taloudellisia, ekologisia kuin sosiaalisia hyötyjä. (Harmaala ym. 2017, 131-133.)

Kaupungeissa jakamistalous keskittyy erilaisiin teemoihin. Yksi näistä on palvelut ja tavarat, josta voi nostaa esille oppimisen palvelut ja niiden yleistyminen alustataloudessa. Toinen puolestaan on asuminen ja tilat, jossa keskeistä roolia näyttelee tilojen vuokraaminen, jotta tyhjätkin tilat saadaan käyttöön. (Drake, Harmaala & Toivola 2015, 56-66.) Kaupunki voi omalla toiminnallaan ja sääntelyillä mahdollistaa jakamistalouden kehittymisen ja jatkumisen kaupunkiympäristössä (Harmaala ym. 2017, 138-139).

5.4 Säädösten vaikutus tilojen jakamiseen

Koululla on vastuu taata oppilaille ja opiskelijoille turvallinen oppimisympäristö. Opetushallitus (2019b) nostaa esille, että päiväkotitai koulurakennuksen täytyy sijaita helposti saavutettavalla alueella, johon pääsy on mahdollisimman turvallista. Huomioon otettavia asioita ovat erilaiset ympäristön altisteet ja vaarallisuudet. Näitä ovat esimerkiksi melu ja liikenneväylät. Lisäksi erilaisten palvelujen tulee sijaita turvallisen matkan päässä. (Opetushallitus 2019b.) Huomioitavia asioita on paljon, joten varsinkin alempien koulutusasteiden koulurakennusten harkitseminen erilaisiin jaettaviin tiloihin tuo omia haasteita.

Myös piha-alueen turvallisuus on huomioitava seikka. Oppilaiden turvallisuus on etusijalla ja esimerkiksi valvottavuus on yksi tärkeimmistä asioista varsinkin nuorimmilla oppijoilla. Jos rakennuksessa toimii esimerkiksi varhaiskasvatus ja opetustoimi, on rajattava varhaiskasvatukselle oma aidattu alue pihalta. (Opetushallitus 2019b.) Tilojen jakamista varhaiskasvatuksen suhteen onkin haastavaa toteuttaa säädösten vuoksi. Tämä on kuitenkin ymmärrettävää, sillä koulu on vastuussa näistä pienistä ihmisistä.

Kun koululla on mahdollista käyttää säännöllisesti muitakin kuin koulun alueita, on näihin mahdollisuuksien mukaan taattava turvallinen ja mutkaton kulku. Lisäksi muihin yhteyksiin, kuten kirjastoon ja liikuntatiloihin kulkeminen on huomioitava liikenneturvallisuudessa. (Opetushallitus 2019b.) Suunniteltaessa esimerkiksi Koulu palveluna -konseptin kaltaista toteutusta alemmille koulutusasteille turvallisuus on yksi iso yhteinen tekijä. Lasta ei voi laittaa yksin kulkemaan reittiä, joka ei ole turvallinen tai turvallisuutta ei voida taata esimerkiksi saattajan avulla.

6 Menetelmät ja tutkimuksen kulku

Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, sillä aiheena on vielä uudehkon Koulu palveluna -konseptin toteutumisen tutkiminen. Eikä aihetta ole aikaisemmin näin tutkittu. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 104-105.) Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Koulu palveluna -konseptin mahdollisuuksia Suomessa. Kuviossa 5 ilmenee opinnäytetyön tutkimuksellisen osuuden vaiheet, joiden avulla pyritään muodostamaan johtopäätökset tutkimukselle. Opinnäytetyössä käytetään asiantuntijahaastattelua sekä benchmarkingia tiedonkeruumenetelminä. Haastatteluiden aineiston läpikäynti tehtiin sisällönanalyysillä apuna käyttäen. Sisällönanalyysissä pyritään esittämään tekstitiedoston sisältöä sanallisesti, jolloin tekstistä löydetään ja erotellaan merkityksiä (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 137).

Kuvio 5: Prosessikaavio

Asiantuntijahaastattelua käytetään, kun halutaan esimerkiksi selvittää, miten asian tila on. Lisäksi menetelmää käytetään, kun on tiedossa, että haastateltavalla on tietoa kyseisestä asiasta. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori 2017, 216-218.) Tässä opinnäytetyössä asiantuntijahaastattelu on sopivin keino, sillä Koulu palveluna -konseptin tietoisuutta ei löydy paljoa

Suomestakaan ja oman alan asiantuntijoilta on saatavissa asiantuntevia vastauksia aiheeseen liittyen. Lisäksi henkilöt, jotka ovat tekemisissä konseptin kanssa tarjoavat asiantuntevaa tietämystä nykytilanteesta ja mahdollisista uusista ideoista.

Benchmarkingissa ollaan kiinnostuneita siitä, miten toiset tekevät ja menestyvät. Kun käytetään benchmarkingia tutkitaan yleensä menestyvää alan tahoja ja samalla on pyrkimys itse oppia menestyjän syitä menestyä sekä lisäksi ottaa näitä hyväksi todettuja tapoja käyttöön. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 186.) Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut siitä, miten palveluajattelu sekä tilojen jakaminen toimii muissa kohteissa. Lisäksi pyrin selvittämään, onko onnistujilta mahdollista löytää hyviä ideoita Koulu palveluna -konseptia varten.

6.1 Asiantuntijahaastattelut antamaan tietoa konseptin toteuttamisesta

Ennen haastatteluiden suunnittelemista keskustelin yhdessä toimeksiantajani kanssa mahdollisista haastateltavista henkilöistä. Haastateltavat valittiin sen perusteella, että heillä on jokin tietoa tai kokemusta Koulu Palveluna -konseptista tai idean eteenpäin viemisestä ja näin ollen osaavat vastata aihetta koskeviin kysymyksiin. Alkuperäinen listaus mahdollisista haastateltavista oli laajempi, kuitenkin jotta aika ja työmäärä ei paisuisi valtavaksi, rajattiin haastattelut koskemaan henkilöitä, joihin yhteydenotto sujui mutkattomasti.

Asiantuntijahaastatteluiden haastateltaviin henkilöihin olin ensin yhteydessä sähköpostin välityksellä. Sähköpostissa esittelin aiheen sekä itseni ja pyysin ottamaan yhteyttä, mikäli aikaa ja tietämystä aiheesta löytyy. Tämän jälkeen sovittiin parhain mahdollinen toteutustapa haastattelun järjestämiseen. Haastattelut pidettiin 25.10.-5.11.2019 aikavälillä, joista jokainen haastattelu kesti 30-80 minuuttia. Melkein kaikki haastattelut suoritettiin haastateltaville parhaiten soveltuvissa paikoissa, kuten omalla työpaikalla tai kahvilassa. Haastattelut tapahtuivat kasvotusten. Yksi haastattelu jouduttiin kuitenkin suorittamaan puhelimen välityksellä suuren etäisyyden takia.

Haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua haastattelua eli teemahaastattelua. Menetelmässä haastateltavat teemat valitaan etukäteen, mutta esitettävät kysymykset sanamuotoineen vaihtelevat tarpeen mukaan (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 41). Teemahaastattelu soveltui parhaiten käytettäväksi haastattelumenetelmäksi, sillä haastateltavat ovat oman alansa asiantuntijoita, eikä kaikilla ole tietämystä aivan kaikista esille nousevista aiheista. Suunnittelin teemat ja alustavat kysymykset valmiiksi ennen haastatteluja (Liite 1). Lisäilin tai poistin kysymyksiä niin haastattelutilanteissa kuin seuraavissa haastatteluissa tarpeiden mukaan.

Haastatteluiden äänittäminen on kannattavaa, sillä näin haastattelijan keskittyminen ei mene pelkästään kirjoittamiseen ja lisäksi myöhemmin on mahdollista palata tarkkoihinkin kohtiin. Äänitteet on myös litteroitava eli kirjoitettava auki, vähintään yleiskielellä. Haastatteluissa

tarvitaan lupa äänittämiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 107). Haastatteluissa kysyttiin jokaiselta haastateltavalta lupa nimenkäyttöön opinnäytetyössä, haastattelun äänittämiseen puhelimella sekä mahdollisten lisäkysymysten esittämiseen myöhemmin sähköpostilla. Kun haastattelu oli tehty, äänitteet litteroitiin yleiskielellä niin, että haastateltavan esittämät asiat tulivat oikeassa muodossa esille.

Teemahaastatteluiden litteroitu aineisto analysoidaan lukemalla aineisto läpi useasti, jonka jälkeen aloitetaan luokittelua ja samalla palataan etsimään teoriaa tukevia yhteyksiä. Tämän jälkeen aineistoista haetaan erilaisia teemoja ja yhtäläisyyksiä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 108.) Kun olin litteroinut haastattelut sanatarkasti ja lukenut ne läpi, käytin hyväksi analysoinnissa jo haastattelussa valitsemiani teemoja. Koin valmiit teemat oleellisiksi ja oikeiksi, sillä usean aineiston lukemiskerran jälkeen esille nousivat samat teemat. Näitä teemoja löytyi seitsemän erilaista: Konseptista yleisesti, tilojen muodostuminen, oppimisen tukeminen, Haukilahden lukio, muualla toteuttaminen, palveluajattelu ja muut ajatukset. Teemojen alle keräsin sisällönanalyysin avulla merkityksellisiä ja usein esiintyneitä asioita ja poimin aineistosta suoria lainauksia tukemaan omaa analysointiani.

6.2 Benchmarkingin avulla ymmärrystä tilojen jakamiseen

Tärkeää benchmarkingissa on tutustua kohteeseen etukäteen ja suunnitella havainnoitavat asiat. Aineiston keruun jälkeen saatuja tuloksia tulee tulkita niin kriittisesti kuin luovasti, jotta niitä voidaan soveltaa eteenpäin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 186.) Koin benchmarkingin oikeaksi menetelmäksi tähän, sillä menetelmän avulla näen tilojen jakamisen käytännössä sekä pystyn samalla tarkkailemaan erilaisia mahdollisuuksia, joita kohteet voivat tarjota. Benchmarkingia käyttäen havainnoin miten muualla toteutetaan samankaltaista ajattelua, kuin Koulu palveluna -konseptissa. Tärkeänä pidin sitä, miten tilojen jakaminen näkyy ja mitä erilaisia toimintoja kokonaisuuteen on saatu mahtumaan onnistuneesti.

Kohteiksi valitsin Kauppakeskus Mall of Triplan sekä Aalto-yliopiston Design Factoryn. Kauppakeskus Mall of Triplan valitsin kohteeksi, koska se on tänä vuonna avattu uusi ja erilainen elämyskeskukseksikin nimetty kauppakeskus. Aalto-yliopiston Design Factoryn puolestaan valitsin, koska se kokoaa yhteen erialojen toimijoita sekä opiskelijoita.

Kohteisiin tutustuminen ja benchmarking tapahtui 11.11.-18.11.2019 aikavälillä. Jolloin ensin tutustuin kohteisiin internetin avulla katsomalla yrityksen nettisivuja sekä niistä kirjoitettuja artikkeleita, jotta saisin kattavan yleiskäsityksen. Tämän jälkeen suunnittelin havainnointilistan (Liite 2), jossa esiintyy asiat, joita haluan ehdottomasti selvittää. Erityisesti painotin jaettujen tilojen etsimistä sekä mahdollisia uudenlaisten tilaratkaisujen mahdollisuuksia Koulu palveluna -konseptia silmällä pitäen. Sitten kun taustatyö oli tehty, vuorossa oli itse benchmarking eli kohteeseen meno ja listan avulla havainnointi sekä kuvien ottaminen.

7 Tulokset

Asiantuntijahaastatteluisa haastattelin Koulu palveluna -konseptin asiantuntijoita. Lisäksi haastattelin heitä, jotka ovat tietoisia konseptista tai siitä, miten kyseisessä kaupungissa tai yrityksessä konseptia tai sen kaltaista tapaa on harkittu ja mahdollisesti lähdetty kehittämään eteenpäin omaan tarkoitukseen, ja näin ollen ovat asiantuntijoita omaan toimintaan. Samalla selvitin yleisesti koulumaailman palveluajattelua sekä oppimisen tukemista tiloilla. Haastatteluisa annettiin myös mahdollisuus kertoa omia ajatuksia konseptiin liittyen.

Benchmarking kohteet ovat Aalto-yliopiston Design Factory sekä kauppakeskus Mall of Tripla. Menetelmän avulla halusin selvittää, miten kohteissa tilojen jakaminen onnistuu. Samalla huomioin mahdolliset palvelut, joita kohteessa on tarjolla sekä lisäksi, miten rakennuksen tiloja on käytetty. Päätin tehdä benchmarkingin molempiin kohteisiin samana päivänä, jotta muistaisin varmasti, mitä olen huomionut edellisessä kohteessa.

7.1 Haastateltavien näkemykset konseptista teemojen mukaisesti

Yhteensä haastateltavia on 8 henkilöä (Taulukko 1), joilta löytyy asiantuntijanäkemyksiä niin kaupungin, koulun, palveluntuottajan kuin suunnittelun osalta. Henkilöt on esitetty sukunimen mukaan aakkosjärjestyksessä (Taulukko 1). Suurimman osan (7/8) haastattelun suoritin tapaamisen yhteydessä, paitsi yhden (1/8) haastattelu tehtiin puhelinhaastattelulla pidemmän etäisyyden takia.

Haastateltavan nimi	Haastateltavan organisaatio	Haastateltavan titteli	Yhteys Koulu palveluna -konseptiin
Elina Flemming	Laurea-ammattikorkeakoulu	palvelujen kehittämispäällikkö	Yhteyttä konseptiin ei ole, Laurean Lohjan kampus on rakennettu kauppakeskukseen.
Minna Juselius	Turun kaupunki	asiakkuuspäällikkö	Yhteyttä konseptiin ei ole, tietää Turun kouluverkko suunnitelmista.
Raikko Kavisto	Turun kaupunki	tilacontroller	Konsepti joissain määrin tuttu teorian tasolla RAKLIn teemaverkostojen kautta.
Pekka Piri	Haukilahden lukio	rehtori	Ensimmäisiä oppilaitoksia Suomessa, jossa lukio ja yliopisto samassa kampuksessa tekemässä saumattomasti yhteistyötä.

Mika Rantala	Jyväskylän koulu- tuskuntayhtymä GRADIA, Schildtin lukio	apulaisrehtori	Ollut RAKLIn teemaverkostoissa mukana. Koulu vuokraa tiloja kiinteistöliikelaitokselta.
Jaakko Rekola	Espoon kaupunki	pedagoginen asiantuntija	Projektipäällikkönä JOT-hankkeessa, josta Koulu palveluna -konsepti on saanut Espoon kaupungin puolella alkunsa.
Anssi Salonen	Tractr Oy	toimitusjohtaja	Tractr Oy on yksi konseptin toteuttaja sekä edelläkävijätaho, joka kehittää ja konseptoi sitä edelleen.
Mari Virtanen	Turun kaupunki	arkkitehti	Yhteyttä konseptiin ei ole, tietää Turun seudun suunnitelmista.

Taulukko 1: Asiantuntijahaastatteluiden haastateltavat henkilöt

Haastateltavien järjestyksellä ei ollut toteutuksen kannalta merkitystä. Kuitenkin ensimmäinen haastateltava oli Anssi Salonen, sillä Tractr Oy on perustettu onnistuneen Koulu palveluna -kokeilun vahvistamana. Näin Salosen haastattelun tärkeänä, sillä häneltä sain tietoa niin konseptista yleisesti ja sain ikään kuin alkutiedot opinnäytetyötä varten. Viimeisenä haastattelin Haukilahden lukion rehtoria Pekka Piriä, jolloin halusin saada vastauksia siihen, miten heillä on konsepti toteutunut näiden jo koettujen vuosien perusteella. Muiden kuuden henkilön haastattelut pidettiin yllämainitsemieni henkilöiden välissä. Elina Flemmingin, Minna Juseliuksen, Raikko Kaviston, Mika Rantalan, Jaakko Rekolan sekä Mari Virtasen avulla etsin vastauksia siihen, miten heidän kaupungissaan tai organisaatiossaan konseptia toteutetaan tai onko heillä samankaltaisia ajatuksia.

Jaoin haastatteluista saadut vastaukset yhteensä seitsemään teemaan, jotka ovat: Konseptista yleisesti, tilojen muodostuminen, oppimisen tukeminen, Haukilahden lukio, muualla toteuttaminen, palveluajattelu sekä muut ajatukset. Kaikki haastateltavat eivät vastanneet kaikkiin teemoihin tai kaikkiin teeman sisällä valitsemini kysymyksiin (Liite 1), koin kuitenkin tärkeämmäksi saada jokaiselta vastauksia niihin teemoihin, joista haastateltavilla oli käsitystä ja tietotaitoa sekä halua vastata. Seuraavaksi pureudun valitsemini teemoihin haastatteluista saamieni vastausten ja oman analysointini perusteella.

Konseptista yleisesti

Halusin selvittää alkutiedot Koulu palveluna -konseptista yleisesti. Esille nousi konseptin idea koulumaailman muuttumisesta joustavampaan suuntaan niin, että sopimuksellisesti huolehditaan tarvittavan tilaresurssin saamisesta käyttöön omien tarpeiden mukaan.

”Koulu palveluna -konseptihan perustuu siihen, että enää ei ole keskeisintä se, että kaikki tarvittavat tilaresurssit ovat omassa hallinnassa tai kiinteistössä tai talossa tai siivessä, vaan keskeistä on se, että huolehtii sopimuksellisesti, että saa tarvittavan kapasiteetin käyttöön silloin kun tarvitsee. Jos tarpeet muuttuu tai ympäristö muuttuu, niin saa helpommin sopivat tilat käyttöön eli malli tuo joustoa”, Salonen.

Konseptin nähtiin myös tarjoavan molemminpuolista hyötyä tilatehokkuuteen. Tilan vuokraaja saa käyttöönsä tilat vuokrauksen hinnalla, jolloin ei tarvitse investoida esimerkiksi kunnossapitokustannuksiin. Puolestaan tilan vuokraaja saa vähemmällä käytöllä olleisiin tiloihin käyttäjiä sekä korvauksia tilan käytöstä.

”Jouston lisäksi saavutetaan parempi tilatehokkuus, joka käytännössä tarkoittaa usein käyttäjäorganisaatiolle säästöä ja toisaalta tilan tarjoajalle se on taloudellisesti kannattavaa, että tilaa käytetään enemmän.”, Salonen.

Kuitenkaan Koulu palveluna -konseptin ei nähdä vielä olevan vakiintunut konsepti, vaan se on yleisnimityksen tasolla. Käsite Koulu palveluna ei ole vielä samalla tasolla, kuin esimerkiksi Mobility as a Service, joka on huomattavasti yksiselitteisempi käsite. Toisaalta nähtiin, että ilmiöt, kuten jakamistalous ja jokin asia palveluna ovat yleistymässä, jolloin tämäkin konsepti luultavasti yleistyy. Esille nousi kuitenkin kysymys, miten tämä Koulu palveluna -konsepti muuttaa nykyisiä kouluratkaisuja.

”Koulu palveluna ei ole niin vakiintunut, kun tila palveluna, mutta koulu palveluna selvästi vakiintumassa”, Salonen.

”Miten tämä oikeasti muuttuu, mitä siinä on oleellista eroa tähän jo olevaan”, Virtanen.

Koettiin, että erilaiset kouluasteet vaikuttavat siihen, miten konsepti soveltuu johonkin enemmän kuin toiseen. Koulu palveluna -konsepti nähdään toimivaksi yläasteella ja siitä ylöspäin olevilla kouluasteilla. Alakoulu ja päiväkotit nähdään puolestaan haastavina konseptin kannalta, sillä esille nousee turvallisuuskysymykset. Turvalliset reitit ja etäisyydet ovat huomattavasti erilaisempia, kuin korkeammilla koulutusasteilla. Lisäksi pienempien lasten siirtymiseen paikasta toiseen tarvitaan aina saattajat.

”Ei toimi niin hyvin alakoulussa, siinä tulee rajoittavana tekijänä, että ne alakoulun koululaiset ja heidän liikkumisensa yksin on mahdotonta”, Salonen.

Konsepti nähdään kuitenkin mahdolliseksi myös alemmille koulutusasteille, jos sitä toteutetaan samassa pihapiirissä, jolloin siirtyminen on hallittua. Myös erilaiset monitoimitalot voidaan nähdä mahdollisena muotona, sillä niissä on esimerkiksi kirjasto ja päiväkotitilojen lisäksi.

”On skaalautuva konsepti, voidaan tarkastella yhden rakennuksen sisällä, siellä voi olla monia käyttäjiä, jotka käyttävät ja jakavat tiloja”, Salonen.

Konseptin hyvinä puolina todetaan konseptin joustavuus sekä erilaiset yhteistyöt toimijoiden kanssa. Nähtiin, että mallilla pystyy hankkimaan tiloja käyttöön tarpeen mukaan, jolloin maksetaan vain todellisen tarpeen mukaan. Myös se, että ei täydy sitoutua moniksi vuosiksi isoon koulurakennukseen, josta tiloja voi jäädä käyttämättä ajan myötä, nähtiin positiiviseksi. Lisäksi kaikkien toimijoiden synergia nähtiin tärkeäksi osaksi konseptia ja sen onnistumista.

”Muunneltavuus ja joustavuus, hankitaan tiloja tarpeen mukaan, eikä hyvän päivän varalle ja mahdollisesti ylimitoiteta niitä”, Kavisto.

”Mahdollisten uusien erilaisten yhteistyökuvioiden synergioiden löytäminen”, Juselius.

Toisaalta konseptin huonoina puolina nähdään muutos ja huonosti suunnitteleminen. Esille nousi, että totuttujen toimien muuttaminen saattaa olla ainakin aluksi harmia aiheuttava muutos. Lisäksi koettiin, että jos koululla itsellään ei ole sananvaltaa siitä minkälaisia tiloja tulee käyttöön tai tilojen tarjoajalla ei ole antaa sopivia tiloja, ei välttämättä saada sitä mitä oikeasti tarvitaan.

”Aikaisemmin kun toteutettu sinulle, sinä kontrolloit ja hallitset, kun menee verkostomalliin, luovut osittain kontrollista. Ei pysty täysin päättämään, että kuka ja miten ja milloin tilaa käytetään”, Salonen.

Tilojen muodostuminen

Tärkeänä osana tilojen muodostumisessa nähdään, että tarkistetaan ympäröivän alueen mahdollisuudet sekä se, että mikä on kohteen tarve. Esille nousi järkevien ratkaisujen tekeminen, eli ei suunnitella sydänrakennukseen tiloja, joita lähialueelta on helposti saatavilla. Myös kokonaisuuden huomioiminen nousi esille.

”Mitä toiminnot ovat, mitä resursseja oikeasti tarvitaan, milloin tarvitaan, miten käytät muita reunaehtoja, mitä alue mahdollistaa on osa sitä”, Salonen.

Esille nostettiin myös varmuus tilojen saamisesta. Kouluissa oppituntien onnistuminen on suuressa osassa erityisesti tilojen saamisen suhteen. Nähtiin tärkeäksi, että tiloja on saatavilla verkostosta aina, kun niitä tarvitaan. Näin ollen jatkuvuuskin koettiin oleelliseksi asiaksi konseptia eli ei tule tilannetta, jossa ei enää ole mahdollista saada tietynlaista tilaa alueelta.

”Pitää varmistua siitä, että jos haluaa käyttää verkostosta jotain, on riittävästi vaihtoehtoisia tarjoajia tai muuten nähdään, että on riittävän toimitusvarmaa”, Salonen.

Niin sydänrakennuksen kuin muiden tilojen nähtiin tarvitsevan joustavia ja muunneltavia tiloja. Ryhmätyöskentely, mutta myös yksilötyöskentely on osa kouluarkea, joten nähtiin olennaiseksi se, että on erilaisia tiloja, joita pystytään muuntelemaan kulloisenkin tarpeen mukaan. Lisäksi koettiin, että sydänrakennuksen tulisi olla kohtaamisen paikka, se yhteinen tila, jossa opiskelijat tuntevat olevansa osa koulua.

”Mahdollisimman muuttuvat tilat, joustavat tilat, pystytään muuntelemaan tiloja tarpeen mukaan. Ja tilat pitää olla semmoisia, että panostetaan nuorten viihtyvyyteen, yhteisöllisyyteen”, Piri.

Oppimisen tukeminen

Viihtyisyys nähdään tärkeänä oppimisen tukemista edistävänä tekijänä. Monet haastateltavat painottivat, että viihtyisissä tiloissa ollaan helpommin ja näin myös opiskeleminen tapahtuu siellä missä viihdytään.

”Tiloissa, jotka ovat viihtyisät, niin niissä ollaan ja opiskellaan ja viihdytään”, Flemming.

Erialaisten opetustilanteiden huomioiminen nähtiin myös tärkeänä. Oppimista tapahtuu erilaisissa toiminnoissa, jolloin tilojenkin pitää tukea erilaista oppimista. Tilojen nähtiin tukevan oppimista tarjoamalla erilaisia mahdollisuuksia opettamiseen.

”Nykyään opiskelu ja oppiminen on enemmän aktiivista ja osallistuvaa ja tehdään paljon ryhmissä, joten tarvitaan opetustiloja, jotka tukevat monia erilaisia tilanteita”, Flemming.

Lisäksi nähtiin tarpeelliseksi, että tilat ovat joustavia ja takaavat tarvittaessa tarvittavan rauhan, jotta tilat tukevat opetusta. Tilojen pitää muuttua tarpeiden mukaan esimerkiksi ryhmitöihin tai perinteisempään opetukseen. Lisäksi koettiin tärkeäksi tarjota mahdollisuuksia hiljaisempaan tilaan oppia, jolloin erilaiset oppijat otetaan huomioon.

”Semmoinen muuntojoustavuus on tämän päivän sana ollut jo pitkän aikaa, tilojen pitää olla joustavia”, Flemming.

”Joustavat, mutta tukee oppimista silloin kun rauhaa tarvitaan”, Piri.

Myös perusasiat nähtiin erittäin tärkeiksi oppimista tukeviksi elementeiksi. Näitä ovat esimerkiksi ilmanvaihto, jäähdytys sekä hyvät saniteettitilat. Koettiin, että kun perusasiat ovat kunnossa, pystyvät opiskelijat keskittymään helpommin itse opetukseen eikä keskittyminen herpaannu huonon ilmanvaihdon takia.

”Ja sitten ihan perusasiat, mitä ei sovi unohtaa, että perusasiat pitää olla kunnossa eli se, että ilmanvaihto ja jäähdytys on riittävä tiloissa”, Flemming.

Haukilahden lukio

Selvittääkseni miten Haukilahden lukiossa Koulu palveluna -konsepti on toteutunut, pyysin Pekka Piriä kertomaan toteutumisesta. Haukilahden lukiossa on sydänrakennus sekä 6-7 muualla sijaitsevaa tilaa. Tällä hetkellä sydänrakennuksessa pidetään 70-80 % opetuksesta. Sydänrakennuksessa tilaa on 2600 m², jossa ei ole opiskelijaruokalaa eikä erityistiloja, kuten kemian tai fysiikan tiloja, liikuntatiloja ja juhlasalia. Kaikki muut tilat on vuokrattu ympäristöstä ja tiloista maksetaan vuokraa käytettyjen tuntien mukaan.

”Varsin luontevaa käyttää Aallon tiloja esimerkiksi fysiikan tai kemian kohdalla, sillä yliopiston tilat ovat huomattavasti paremmat kuin mitä lukiolaisilla yleensä on”, Piri.

”Me maksetaan niistä vuokraa käytön mukaan eli kun käytetään sitä tunti ja maksetaan yksi tunti”, Piri.

Piri kertoo, että tilojen saamisessa ei ole ollut tähän mennessä vielä ongelmaa eli tilat on aina saatu. Kaikki vuokratut tilat eivät ole ideaalituloja opetukselle, mutta tiloissa on kuitenkin pärjätty. Hän nostaa vielä esille, että päärakennusta suunniteltaessa kannattaa huomioida, että valmiissa rakennuksessa kaikki tilat eivät välttämättä ole optimaalisia opetukselle.

”Se on totta, että kaikki tilat ei ole optimaalisia opetuskäyttöön”, Piri.

Haukilahden lukioon on tullut vuosien varrella uusia opiskelijoita lisää melkein 200 henkilöä. Piri näkeekin, että konsepti antaa tässä mielessä hyvää joustoa opiskelijamäärän lisäämiseen, sillä tarvittavat tilat voidaan vuokrata ympäristöstä tarpeen ja käytön mukaan. Opiskelijamäärän vähentyessä tilat voidaan puolestaan jättää vuokraamatta.

”Tämä on ihan yhtä hyvin toimiva 300:lle tai 500:lle, ero on vaan, että jousto tulee siitä, että käytetään enemmän luokkia ympäristöstä”, Piri.

Muualla toteuttaminen

Konseptin toteuttaminen muualla nähdään mahdolliseksi. Tärkeäksi osaksi nousi lisäarvon tuottaminen, eli ei rakenneta tai sijoiteta koulua johonkin paikkaan vain sijoittamisen tai rakentamisen ilosta, vaan koetaan, että paikalla tulee olla antaa jotakin lisäarvoa koululle. Lisäarvoa nähtiin olevan niin yhteistyöllä, erikoistiloilla, kauppakeskuksilla ja museoilla.

”Minun mielestä joka paikassa voi toteuttaa, jos on semmoinen paikka, jos se antaa tilojen kautta jotakin lisäarvoa”, Piri.

Turun seudulla Koulu palveluna -konseptia ei ole otettu käyttöön. Puitteet konseptin toteuttamiselle voisi kuitenkin löytyä esimerkiksi Kupittaa/Itäharju alueelta. Kupittaaan nähdään tarjoavan lyhyillä etäisyyksillä varustetun alueen, jossa on toimijoita niin eri kouluasteiden kuin yritysten suhteen. Alueelle onkin suunnitteilla ammatillisen koulutuksen kampushanke, joka sisältää samoja elementtejä kuin Koulu palveluna -konsepti.

”Tiedossa oleva hanke, ammatillisen koulutuksen kampus, on tehty suunnitelmia, miten keskitetään ammatillista koulusta eri toimipisteistä”, Juselius.

”Vahvasti lähdetty ajatusmaailmassa siitä, että tehdään vain välttämättömimmät tilat itse ja muuten pyritään hyödyntämään muita olemassa olevia resursseja ja puitteita”, Juselius.

Laureassa Koulu palveluna -konseptia ei ole toteutettu, mutta hieman samankaltaista ajatusmaailmaa on käytetty Lohjan kampuksella. Kohteessa koulu tehtiin kauppakeskuksen yhteyteen ilman varsinaista opiskelijaravintolaa. Pienellä kampuksella päivittäisten lounasruokailijoiden volyyymi on niin pieni, ettei lounasruokailupalveluja kannata toteuttaa yksistään laurealaisille. Opiskelijoille on kuitenkin tarjolla esimerkiksi opiskelija-alennusta opiskelijalounaasta kauppakeskuksessa sijaitsevista ravintoloista.

”Tuli hyvin selväksi, että me tarvitaan synergiaetu toisista toimijoista. Ja sitten lähdettiin tämmöiseen kauppakeskusmalliin”, Flemming.

Tampere nousi esille muualla toteutettavista samankaltaisista toteutuksista, kuin Koulu palveluna -konsepti. Tampereella siirryttiin sisäilmaongelmien takia yliopiston kampusalueelle väliaikaisesti väistötiloihin. Lukio ja yliopisto ovat esimerkiksi hankkeiden avulla tehneet yhteistyötä.

”Tampereella oli lukion väistökuvio, joka väisti niiden yliopiston kampusaluelle”, Rekola.

Jyväskylän suunnalla toteutetaan myös Koulu palveluna -konseptin ajatusmaailman osalta samankaltaista toimintaa. Koulu on vuokralla Gradia koulutuskuntayhtymän kiinteistöliikelaitoksen tiloissa ja palvelusta maksetaan neliöhintaa. Palveluun ollaan oltu tavallaan tyytyväisiä, mutta kaikkia asioita, joita on toivottu, ei ole saatu. Kaikki tilat eivät myöskään ole optimaalisia toiminnan kannalta. Lisäksi Jyväskylän suunnalla on EduFutura yhteenliittymä ammattikorkeakoulun, yliopiston ja kuntayhtymän välillä, jossa käytänteitä yhteiskäytöstä ei ole paljoa syntynyt, mutta ideoita sitäkin enemmän.

”Koulu vuokraa nämä tilat kiinteistöliikelaitokselta, tavallaan kiinteistönomistaja myös määrittelee usein mikä kiinteistö meille tulee”, Rantala.

”Meillä on sydänkoulurakennus ja sitten toinen koulurakennus missä erikoistilat”, Rantala.

”Tavoitteena optimoida näiden tilojen käyttöä ja myös sitten opiskelijoiden liikkuvuuksia näiden kolmen laitoksen välillä”, Rantala.

Ulkomailla ideaa on viety ja samankaltaisella ajatusmaailmalla toteutettu. Idea on viety esimerkiksi Kanadaan, haastateltavalla ei kuitenkaan ole tietoa onko idean käyttöönottoa lähdeTTY mieltämään. Kiinassa puolestaan on toteutettukin mallia, haastateltava kuitenkin toteaa, että lisätietoa ei voida vielä antaa. Lisäksi esille nousi, että ulkomailla ajatellaan vielä hieman sulkeutuneemmin tällaisesta Koulu palveluna -konseptista

”Ulkomailla käyty esittelemässä ihan Kanadassakin asti useammankin kerran”, Piri.

Palveluajattelu

Nähdään, että palveluajattelu istuu koulumaailmaan hyvin. Esille nousee, että kouluissa käytetään jo paljon palveluita ja miksei palveluja voisi olla enemmän tai jopa koko kokonaisuus olisi palvelua. Siivouspalvelut ja ruokapalvelut ovat usein tällaisia jo ennestään käytettyjä palveluita.

”Istuu tosi hyvin. Kyllä uskon, että kaikki Suomen koulut jossain määrin, ellei ole ihan pieni koulu käyttää palveluja”, Rantala.

Esille nousi myös se, että palveluajattelu mahdollisesti uudistaa ja kehittää koulua. Ei pitäydTä perinteisessä vaan uskalletaan kokeilla uutta ja samalla kehittää omia toimia, kuten

opetusta. Nostettiin esille, että voi syntyä uusia ideoita opetukseen, kun tilat eivät ole samanlaisia tai tarjoa samoja puitteita.

”Sopii laajasti ajateltuna ihan hyvin. Voisi monia koulun toimintoja raikastaa, uudistaa ja kehittää”, Rekola.

Muut ajatukset

Konseptin toteutumisen kannalta nähtiin tärkeäksi oikeanlainen sijainti. Hyvät julkisen liikenteen yhteydet, kuten metrokäytävä, koettiin oleelliseksi. Myös ihmisiä eli opiskelijoita täytyy saada kouluun, joten alueella tai joukkoliikenteen päässä pitää olla tarpeeksi opiskelijoiksi hakeutuvia. Lisäksi sijainnissa nähtiin tarpeelliseksi jo valmiit yhteistyökumppanit alueella, jolloin palveluiden löytäminen onnistuu.

”Täytyy olla riittävästi käyttäjiä ja sen myötä toimiva joukkoliikenne”, Kavisto.

”Pitää olla joku semmoinen enemmän keskittymä, missä on saatavilla kaikkia tarpeita vastaavia palveluita, jotta se onnistuu”, Flemming.

”Toimii nimenomaan silloin, kun mennään olemassa olevaan ympäristöön”, Salonen.

Päätöksenteon jäykkyys sekä yhteistyön puute nähtiin puolestaan ongelmallisena uusien ideoiden ja konseptien käyttöönotossa. Monella haastateltavalla nousi esiin se, että vaikka itsellä olisi visio potentiaalisesta konseptista tai ideasta, niin sen läpivieminen nähdään kankeana, sillä niin moni eri taho päättää asioista. Korostettiin myös yhteistyön puutetta eri toimijoiden välillä, jolloin koettiin, että konsepti olisi helpompi toteuttaa lisäämällä yhteistyötä.

”Vaikka itsellä olisi visio, mitä voisi olla olemassa 10 tai 20 vuoden päästä, niin se ei välttämättä mene niin, jos ei ajatuksiaan myy järkevästi eri yhteistyötahoille ja päättäjille”, Kavisto.

”Se mikä helpottaisi tällaisia ratkaisuja, semmoinen kaupungin, toimialojen ja organisaatioiden yhteistyö olisi lähtökohtaisesti vähän aktiivisempaa”, Rekola.

7.2 Benchmarking kohdeyritysten toiminnan tarkkailu tilojen jakamisen suhteen

Suoritin benchmarkingin vierailamalla kahdessa kohteessa, jotka ovat Aalto Design Factory ja kauppakeskus Mall of Tripla. Molemmissa kohteissa kiersin kaikki tilat, joihin minulla oli pääsy ja samalla pyrin havainnoimaan valitsemieni listan asioita (Liite 2) sekä ottamaan kuvia kohteesta. Aalto Design Factoryssa pikaisesti haastattelemani henkilön nimi ei ole oleellinen tutkimuksen kannalta, joten se on jätetty huomioimatta.

Aalto Design Factory

Pääsin kyselemään infossa työskentelevältä henkilöltä tiloista nopeasti. Hän esitteli minulle rakennuksen pohjapiirustuksen ja kertoi, että kaikkialle mihin ovi aukeaa saan mennä katso-
maan. Sain myös tietää hieman perustietoja tiloista. Hän kertoi, että tiloja uusitaan välillä nopeaankin tahtiin ja erityisesti silloin kun jokin tila jää vähemmälle käytölle. Samalla hän kuitenkin painotti, että nykyisellään tilat ovat kovassakin käytössä sellaisenaan. Kysyin myös hieman tilojen varauspolitiikasta, johon hän kertoi, että lähes kaikki tilat ovat vapaassa käytössä Aalto-yliopiston opiskelijoille sekä yrityksille, jotka rakennuksessa ovat. Kuitenkin niin, että yrityksillä on omat tilansa, mutta voivat halutessaan käyttää myös muita tiloja. Hän mainitsi vielä yhteisöllisyyden, jota halutaan vaalia rakennuksessa. Keittiö on esimerkiksi ainoa paikka, jossa saa olla kahvinkeitin, joten se on hyvin suosittu kohtaamispaikka ja näin ollen toimii jaettuna tilana (Kuvio 6).

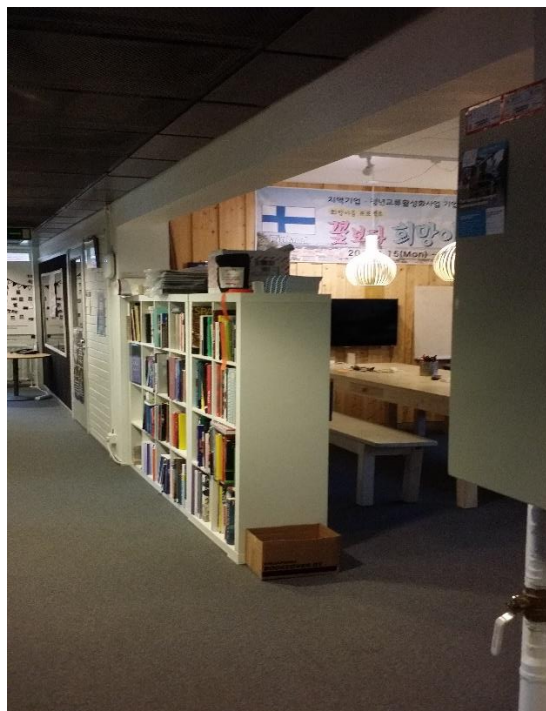

Kuvio 6: Aalto Design Factoryn kohtaamispaikka

Kierrellessäni tiloissa huomasin, että korkeita huoneita ja erilaisia matalampiakin paikkoja käytetään hyvin hyödyksi. Muutamat isommat tilat ovat korkeampia ja näin ollen ne ovat mahdollistaneet koko huonekorkeuden hyväksikäytön. Tiloihin on rakennettu erilaisia kierreporrasratkaisuja, joiden avulla pääsee esimerkiksi kontin päälle rakennettuun pieneen työskentelytilaan. Yksi tällainen matalampi korkealla oleva tila oli rakennettu wc-tilojen päälle, johon pääsi normaaleja rappusia pitkin. Kaksi muuta kierreportailla varustettua tilaa on rakennettu tilojen päälle, jotka ovat ikään kuin kontteja, joissa on sisällä suljettava tila työskentelyyn (Kuvio 7). Samalla kontit toimivat tilanjakajina katkaisten ison tilan pienempiin osiin. Näitä tiloja saavat käyttää kaikki rakennuksessa olijat, joten myös nämä tilat toimittavat jaettujen tilojen ideaa.

Kuvio 7: Käyttämättömän tilan tilaratkaisu

Kuvio 8: Tilanjakajalla viihtyisyyttä

Avarammat tilat rakennuksessa ovat korkeita ja niissä on mahdollisuus tilaisuuksien pitoon. Näitä suurempia tiloja pystyy myös ulkopuoliset henkilöt varaamaan. Tilaa käyttävät siis niin rakennuksessa toimivat henkilöt, kuin ulkopuoliset henkilöt. Toisessa tilassa on yläkerroksesta mahdollisuus päästä parvekkeelle, jossa odottaa viihtyisä sohva. Myöskin erilaisia tilanjakajia löytyy, kuten kirjahyllyjä ja joilla jaetaan isoja tiloja viihtyisämmiksi nurkkauksiksi (Kuvio 8). Pienemmät tilat puolestaan tarjoavat mahdollisuuden työskennellä itsekseen tai muuten hiljaisemmassa paikassa. Tiloissa on panostettu viihtyvyyteen erilaisten kalusteiden, maalausten ja tekstiilien avulla.

Yrityksillä, henkilökunnalla ja opiskelijoilla näyttää olevan omat tilansa rakennuksessa. Kuitenkin erityisesti keittiöstä huomaa yhteisöllisyyden. Isolla keittiöpöydällä tehdään yhdessä työtehtäviä. Oikeastaan melkein koko rakennus tuntuu olevan yhtä isoa jaettavaa tilaa, sillä melkein jokaiseen paikkaan pääsee vain oven aukaisemalla. Mahdollisuuksia työskentelyyn on monia, sillä tilojen kirjo on valtava. On esimerkiksi säkkituolitila, tiimitila, luokkatiloja ja vain muutamalle henkilölle tarkoitettuja tiloja. Tilat itsessään toimivat eräänlaisena palveluna, sillä tarpeen mukaan on mahdollista vaihtaa erilaiseen tilaan, joka palvelee paremmin omaa käyttötarkoitusta varten.

Kauppakeskus Mall of Tripla

Mall of Tripla on vaikuttava kokonaisuus niin rakennuksien kuin tilojen suhteen. Kokonaisuuteen on saatu mukaan kauppakeskus, elämyskeskus, rautatieasema, museo, elokuvateatteri, hotelli ja toimistorakennuksia. Palveluja on tarjolla lähes jokaiselle, sillä kokonaisuuteen kuuluu perinteisten kahviloiden, ravintoloiden, market- ja vaatekauppojen lisäksi esimerkiksi kuntosali, pesula, lääkäriasema ja seurakunnan tilat.

Mihin vain kävelee, ovat tilat avarat. Erityisesti pääaukiolla, jossa on mahdollisuus järjestää tilaisuuksia, tila on valtavan korkea (Kuvio 9). Tilaan on tehty myös portaat, jotka toimivat niin oleskelupaikkana kuin tilaisuuksien katsomona. Myös kun kävelee käytävillä, huomaa, että ne ovat leveät, jolloin niissä mahtuu kävelemään helposti. Lisäksi, kun siirtyy rautatieaseman puolelle, huomaa korkean ja avaran tilan, jossa suunnistaminen on helpompaa, kun näkee joka puolelle. Nämä isommat tilat toimivat isona alueena, johon kuka vain voi tulla. Aukeat toimivat jaettuna tilana, jossa sääntöjen puitteissa voi tehdä mitä vain, esimerkiksi rappusilla on henkilöitä tekemässä läksyjä, töitä tai muuten vain viettämässä aikaa.

Kuvio 9: Pääaukiolla on tilaa esiintyä, taustalla hotelli odottaa avaamista

Oma elämys on löytää Down Under -kerrokseen, jossa on esimerkiksi surffausta. Hissillä pääsee parkkihalliin, josta puolestaan pääsee käytävään, joka johtaa perille. Parkkihalli on tilava ja valoisa. Down Under -tila on täynnä koettavaa ja tila on hyvin täytetty toiminnoilla. Toiminnot ovat sulavasti sovussa isossa tilassa. Metrokäytävävalmius on tilanäkökulmasta otettu hyvin huomioon, eikä tila ole jäänyt ikään kuin odottamaan tyhjiilleen.

Jaettavia tiloja löytyy niin kahviloiden ja ravintoloiden yhteisillä pöytäalueilla kuin isojen aulojen alueelta (Kuvio 10). Näissä onkin eniten ihmisiä joko ihastelemassa uutta kauppakeskusta, tekemässä töitä tai muuten vain viettämässä aikaa. Tilat ovat kutsuvia, saatavilla on omaa rauhaa, mutta on mahdollista jäädä myös avoimempaan tilaan.

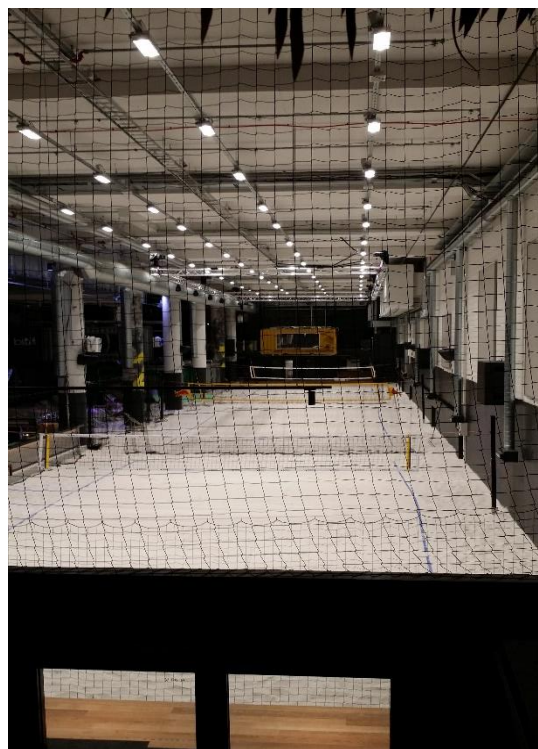

Kuvio 10: Pöytäalue jouluvaloineen

Osa tiloista vaikuttaa vajaakäyttöiseltä. Johtuu, ehkä ajasta, jolloin tein kierrokseni, jolloin suurin osa ihmisistä on vielä töissä tai koulussa. Elokuvateatteri esimerkiksi aloittaa esityksensä vasta puolenpäivän jälkeen, jolloin tiloja ei käytetä ennen tätä (Kuvio 11). Myös lentopallokenttä on tyhjiällä (Kuvio 12). On kuitenkin mahdollista, että asiakkaat eivät ole vielä löytäneet paikalle.

Kuvio 11: Tyhjiällä oleva elokuvateatteri

Kuvio 12: Tyhjiällä oleva lentopallokenttä

Vielä on runsaasti tiloja, jotka eivät ole valmiita. Tällaisia ovat esimerkiksi piha-alue, muuttamat liikepaikat, hotelli ja toimistorakennukset. Ulkoalueilla toimii niin rautatieasema, bussiasema, leikkipaikka ja tällä hetkellä vielä erilaiset työmaat, alueet toimivat jaettuna tilana erilaisiin tarkoituksiin. Ihmisiä on kertynyt paljon ulkoalueille odottamaan julkista liikennettä, tekemään töitä, tapaamaan tuttujaan sekä tutkimaan paikkoja. Kuitenkin jo valmiit tilat antavat kuvan siitä, mitä kokonaisuudesta on tulossa. Kauppakeskus Mall of Triplan tilojen käyttö on suunniteltua ja niin kutsuttuja tyhjiä nurkkauksia tai epäkäytännöllisiä ratkaisuja ei ole näkyvissä.

8 Johtopäätökset

Haastatteluissa nousi esille sydänrakennuksen sekä muiden tilojen muodostumisen osalta niin koulun tarpeiden kuin verkoston mahdollisuuksien huomioiminen. Lisäksi tietopohjasta selvisi konseptin perusajatus, että koulua ei nähdä pelkästään rakennuksena vaan se on jakamisen verkosto. Koulu palveluna -konseptin sydänrakennus siis muodostuu alueen toimijoiden, mahdollisuuksien ja kehityksen kartoituksen jälkeen. Lisäksi muodostumiseen vaikuttaa se, että mitä toiveita ja tarpeita sydänrakennukseen tulevilla koululla on. Muut tilat muodostuvat puolestaan niistä elementeistä, joita lähialueelta on saatavilla jopa parempina vaihtoehtoina kuin se, että rakentaisi ne itse sydänrakennukseen. Muodostumiseen vaikuttaa siis lähialueen mahdollisuuksien kartoituksen jälkeen omien tarpeiden arviointi, jolloin saadaan kokonaisuus siitä, mitä täytyy laittaa sydänrakennukseen, koska niitä ei ole saatavilla lähialueelta.

Haastatteluista pystyi löytämään tärkeitä ominaisuuksia tiloille. Erityisesti varmuus onnistumisesta, tilojen muunneltavuus, viihtyvyys ja joustavuus sekä oppimisen tukeminen korostuivat. Kun tilojen ominaisuudet ovat suunniteltu tukemaan oppimista, myös opetus luonnistuu erilaisissa opetustilanteissa. Tietopohjasta voikin nostaa Oppimisympäristöt-luvun esille. Luvussa nousee esille tilasuunnittelun tärkeys sekä uuden opetussuunnitelman vaikutus tilasuunnitteluun. Kun jo suunnitteluvaiheessa panostetaan tiloihin niin käytännön toimivuuden kuin joustavuuden suhteen sekä siihen, miten ne tukevat opetusta, nähdään vaivaa, että tilat toimivat juuri niin kuin ne on tarkoitettu toimimaan ja samalla ne tukevat myös oppimista.

Haastatteluiden perusteella tilojen jakamisella on suurikin potentiaali. Tätä tukee tietopohjassa esitetty Suomen suuri rakennuskanta, jossa on paljon vajaakäyttöisiä tiloja. Myös tietopohjassa esitetty jakamistalouden mahdollisuus tilojen jakamisen suhteen tukee tilojen jakamisen potentiaalia. Haastatteluista selvisi, että molemmat osapuolet hyötyvät tilojen jakamisesta, sillä tilojen omistaja, joka vuokraa tilat, saa tuloja vuokrauksesta sekä samalla vajaa-käyttöisten tilojen käyttöaste nousee. Puolestaan vuokraaja hyötyy niin, että ei tarvitse investoida kalliisiin tiloihin ja säästää kustannuksissa esimerkiksi korjauksen ja ylläpidon suhteen. Tilojen jakamisella saavutetaan myös yhteistyötä, jolloin potentiaalia yhteistyömahdollisuuksiin kasvatetaan.

Benchmarkingissa nousi esille myös tilojen suuret potentiaalit. Huomio kiinnittyi kauppakeskuksessa oleviin tiloihin, kuten elokuvateatteri ja lentopallokenttä, joita ei käytetä päivällä. Näitä vajaakäyttöisiä tiloja voisi hyödyntää koulukäyttöön päivällä, jolloin vajaakäyttöisten tilojen omistajat saavat tuloja tilojen vuokrauksesta hiljaisempina aikoina ja opiskelijat saavat uudenlaisia motivoivia oppimisympäristöjä. Lisäksi Aalto Design Factoryssa tehty benchmarking antaa osviittaa tilojen jakamisen potentiaalista. Keittiö, joka toimii rakennuksen toimijoiden kesken jaettuna tilana, luo yhteisöllisyyden tunnetta ja mahdollistaa niin kuumien vaihtojen kuin ideoiden luomisen. Rakennuksessa on myös kaikki mahdolliset tilat hyödynnetty käyttöön tekemällä erilaisia ratkaisuja korkeisiin ja isompiin tiloihin. Tilojen maksimaalinen käyttö edesauttaakin tilojen käyttöasteen kohoamista, sillä jokaiselle tilalle on lopuun asti suunniteltu käyttötarkoitus.

Koulu palveluna -konseptin tilaratkaisuihin kertyi vastauksia niin tietopohjan kuin haastatteluiden avulla. Tietopohjasta selvisi Koulu palveluna -konseptista yleistä tietoa ja sieltä esille nousikin Haukilahden lukio, joka toimi ensimmäisenä kokeilukohteena. Esille nousi myös Espoon alueella tapahtuva kehityssuunta konseptin käyttämisessä eli konseptia ei ole jätetty vain yhteen kohteeseen vaan halu käytön jatkamiseen näkyy uusina kokeiluina. Haastattelun ja tietopohjan perusteella Espoossa Koulu palveluna -konseptia on sellaisenaan käytetty Haukilahden lukiossa. Koska Haukilahden lukio on ensimmäinen kohde, on myös toteutus täysin identtinen Koulu palveluna -konseptin kanssa. Myös seuraavana tehty Pohjois-Tapiolan ja Olarin lukioden sijoittuminen Otaniemen alueelle toteuttaa tilaratkaisuiltaan samaa kaavaa konseptin kanssa. Haastatteluista nousi myös esille, että konseptia ei sellaisenaan ole oikeastaan käytetty muualla, mutta senkaltaisia ajatuksia ja toteutuksia on tehty ja suunnitteilla on myös lisää. Tilaratkaisuja on siis käytetty hyväksi niin alkuperäisessä hankkeessa kuin sen jälkeen toteutetuissa samankaltaisissa hankkeissa. Konseptin kehityksen kannalta olisi kuitenkin oleellista, että konseptista tulisi tunnetumpi, jotta myös muuallakin käytettäisiin konseptia.

Haastattelussa selvisi, että Turussa tilaratkaisuiltaan samaan ajatusmalliin pohjautuva hanke on vasta suunnitteilla. Siellä ollaan suunnittelemassa Kupittaaan alueelle koulujen ja yritysten synergia ratkaisu, jossa toimitaan lähes Koulu palveluna -konseptin kaltaisesti. Varsinkin tilaratkaisulta ollaan samankaltaisessa ajatuksessa, sillä hyödynnetään jo valmiita tiloja. Lisäksi tarjolla on paljon erilaisia yhteistyömahdollisuuksia. Hankkeessa on siis mahdollisuus käyttää hyväksi Koulu palveluna -konseptin ideaa niin tilaratkaisujen kuin yhteistyön osalta.

Jyväskylässä puolestaan ollaan jo toteutettu yhteiskäyttörakennuksia. Haastattelussa nousi esille, että vaikkei toteutus ole samanlainen kuin Koulu palveluna -konsepti, on siinä ajatusmaailma taustalla hyvin samankaltainen. Tilat on vuokrattu vaikkakin ne eivät muutu tarpeen mukaan helposti. Heillä on toisessa rakennuksessa erikoistilat ja toisessa sydänrakennus. Lisäksi Jyväskylässä on suunnitteilla kolmen kouluasteen yhteistyötä lisäävä kehityshanke, joka puolestaan edesauttaa tilojen jakamista. Jyväskylän suunnalla onkin paljon potentiaalia

konseptin suhteen, sillä heillä on halu kehittää ja hyödyntää eri kouluasteiden yhteistyötä. Koulu palveluna -konseptin kanssa samanlaisten tilaratkaisujen käyttäminen on kuitenkin vielä kehitysvaiheessa, sillä tilojen vuokraamista ei pystytä tarpeiden nopeassa vaihtumisessa lopettamaan tai muuttamaan.

Muualla maailmalla Koulu palveluna -konseptia ei ole tutkimuksen perusteella oikeastaan käytetty. Erilaisia School as a Service malleja on tietopohjan perusteella Ranskassa ja Yhdysvalloissa, mutta ne ovat enemmän alustatalouden tuotoksia eivätkä perustu tiloihin mitenkään. Tietopohjassa nousi esille Shanghai, jossa on tehty Koulu palveluna -konseptia hyödyntäen oma ratkaisu toteutuksesta, kuitenkin niin, että tilaratkaisut pohjimmiltaan ovat samanlaiset eli sydänrakennus ja muut jaettavat tilat ovat ympärillä. Haastatteluissa nousi esille myös Kanada ja Kiina, mutta tarkempaa tietoa ei kyseistä maista ja niissä toteutetuista ratkaisusta saatu. Muualla maailmalla konseptin käyttö on tutkimuksen perusteella vielä siis vaiheessa tai lähes olematonta, joten sieltä ei ole otettavissa tutkimuksesta saatujen tietojen perusteella minkäänlaisia kehitysideoita konseptiin. Potentiaalia konseptin leviämiseen ulkomaille on kuitenkin.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Koulu palveluna -konseptin mahdollisuuksia Suomessa. Koulu palveluna -konseptilla on mahdollisuuksia nousta vakiintuneeksi konseptiksi. Haukilahden lukio on yksi näyttävä, joka näyttää, että konsepti toimii, kunhan puitteet ovat kunnossa. Konseptilla onkin suuremmat mahdollisuudet onnistua alueilla, joissa on valmiina hyvät resurssit niin tilojen kuin yhteistyökumppaneiden suhteen. Konsepti tarvitsee myös buustausta, jotta muutkin kuin konseptin keksijät ja käyttäjät ymmärtävät mitä konseptilla haetaan. Yhteisöllisyyden ja tilojen jakamisen etujen vuoksi konseptilla on mahdollista tulla osaksi koulujen suunnittelua, sillä tietopohjassa esitetyn uuden opetussuunnitelman perusteidenkin takia koulumaailmassa panostetaan samoihin asioihin kuin konseptin idea on - yhteisöllisyys ja tarvepohjainen tilahankinta.

9 Työn arviointi

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Koulu palveluna -konseptin mahdollisuuksia Suomessa. Tällä tutkimuksella ei ole kuitenkaan koko Suomesta saatu vastauksia yksinkertaisesti siitä syystä, että raja on vedettävä johonkin. Tässä tapauksessa raja oli siinä, ettei haastateltu kaikkia mahdollisia henkilöitä, jotka konseptista tietävät tai ovat mahdollisesti kehittäneet jotakin omaa konseptia apuna käyttäen. Kuitenkin tutkimuksessa on saatu kolmen kaupungin näkemyksiä huomioitavaksi haastattelujen avulla sekä myös tietoa henkilöiltä, jotka ovat päivittäin tekemisissä konseptin kanssa. Lisäksi mahdollisuuksien tutkimiseen on saatu lisätietoa benchmarkingin avulla.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää asiantuntijahaastatteluinä tehty tutkimus, jossa saatiin vastauksia oman alansa ammattilaisilta sekä heiltä, jotka ovat oikeasti konseptin kanssa tekemisissä. Kuitenkin tutkimus olisi luotettavampi, jos haastateltavia olisi ollut enemmän ja kaikki haastateltavat olisivat olleet enemmän tekemisissä konseptin kanssa. Jatkon kannalta olisikin hyvä tutkia aihetta laajemmalla otoksella kyselyn tai haastattelun avulla, jolloin saadaan mukaan varmasti suurempi osa konseptin käyttäjien kokemuksista.

Benchmarking toimi toisena menetelmänä. Luotettavuutta olisi lisännyt se, että benchmarkingia olisi tehty muutamana päivänä yhden päivän sijaan. Nyt ei saatu varmaa kuvaa tilojen käytöstä, sillä benchmarking tapahtui vain reilun tunnin mittaisena hetkenä, jolloin rakennuksessa ei välttämättä olleet kaikki potentiaaliset käyttäjät. Kuitenkin luotettavuutta tuo se, että toisessa kohteessa mahdollistui pienimuotoinen haastattelu, jossa pystyi selvittämään avoimeksi jääneet kysymykset. Toisessa kohteessa puolestaan avajaishuuma oli selkeästi ohi ja benchmarking tapahtui normaalina arkipäivänä, jolloin oletettavasti tiloja käyttivät ne, jotka sitä kyseiseen aikaan käyttävät.

Koska aiempaa tutkimustietoa Koulu palveluna -konseptista on vähän ja se liittyy Espoossa toteutettuun kokeiluun, on tutkimustuloksien vertailu aiempiin tutkimuksiin lähes mahdoton. Näin ollen tämä tutkimus tuo uutta tietoa alalle liittyen Koulu palveluna -konseptin toteutumiseen sekä sen mahdollisuuksiin Suomessa. Konseptin avulla on mahdollista ratkaista koulujen ongelmat joustavuuden suhteen ainakin tietyillä alueilla, kuten isommissa keskuksissa.

Tämän tutkimuksen tuloksia pystytään hyödyntämään seuraavissa mahdollisissa tutkimuksissa sekä muiden alueiden toteutuksien suunnittelussa. Tutkimuksesta löytyy uutta tietoa konseptin toteuttamisesta. Lisäksi tutkimuksessa on tuotu esille yleistä tietoa konseptista, sen tämän hetkisestä toteutumisen tasosta, konseptin mahdollisuuksista, minkälaisia tiloja ympäristöstä olisi hyvä löytää ja mitä sydänrakennukselta vaaditaan.

Lähteet

Painetut

Grönroos, C. 2000. Nyt kilpaillaan palveluilla. Helsinki: WSOY.

Harmaala, M., Toivola, T., Faehnle, M., Manninen, P., Mäenpää, P. & Nylund, M. 2017. Jakamistalous. 5. painos. Helsinki: Alma Talent.

Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino

Häkkinen, P., Juntunen, M. & Laakkonen, I. 2011. Tulevaisuuden oppimisympäristöt? Yksilölliset ja yhteisölliset oppimisen tilat. Teoksessa Pohjola, K. (toim.) Uusi koulu. Oppiminen mediakulttuurin aikakaudella. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Kiili, K. 2017. Oppimispelihahmon elämää arviointimaailmassa. Teoksessa Savolainen, H., Vilkkö, R. & Vähäkylä, L. (toim.) Oppimisen tulevaisuus. Tallinna: Gaudeamus.

Kuuskorpi, M. & Nevari, J. 2018. Koulusta oppimisen ympäristöksi. Työkaluja oppimisympäristöjen muutokseen. Helsinki: Opetushallitus.

Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Vammala: Opetushallitus.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaa. 3.-4. painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Rauste-von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9. painos. Helsinki: WSOY.

Rintamäki, T., Tienhaara, P. & Mitronen, L. 2014. Teoksessa: Rintamäki, T. & Tienhaara, P. (toim.) Palveluajattelun murros - näkymiä uudistuvaan palveluun. Tampere: Tampere University Press. E-kirja.

Suominen, J. 2017. Osaraportti JOT-hankkeeseen. Koulu palveluna -kokeilu: tilojen vertailuanalyysi. Espoon kaupunki.

Suominen, J. 2018. Building as a Service (Building Level)/Case: Entity of High School. Teoksessa Pei-Luen, P. (toim.) Cross-Cultural Design. Applications in Cultural Heritage, Creativity and Social Development. Cham: Springer. E-kirja. 378-390.

Toivola, M., Peura, P. & Humaloja, M. 2017. Flipped learning. Käänteinen oppiminen. Helsinki: Edita.

Väljærvi, J. 2011. Tulevaisuuden koulu vai kouluton tulevaisuus? Teoksessa Pohjola, K. (toim.) Uusi koulu. Oppiminen mediakulttuurin aikakaudella. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Väljærvi, J., Mannonen, J., Huttunen, O., Ojanen, H. & Koskelo, W. 2018. Maailma muuttuu - Muuttuuko koulukin. Jyväskylä: Docendo Oy.

Virtanen P. & Stenvall, J. 2014. Älykäs julkinen organisaatio. Helsinki: Tietosanoma.

Sähköiset

Aalto-yliopisto. 2019. Kestävä kehitys. Koulu palveluna. Viitattu 28.10.2019.
<https://www.aalto.fi/fi/kestava-kehitys/koulu-palveluna>

CloudWatch. 2015. Making School as a Service a reality. Viitattu 13.11.2019.
<https://www.cloudwatchhub.eu/making-school-service-reality>

Espoon kaupunki. 2015. Joustavat oppimisen tilat -hanke. Viitattu 14.11.2019.
[https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_opetus/Oppiva_Espoo/Joustavat_oppimisen_tilat_hanke\(67012\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_opetus/Oppiva_Espoo/Joustavat_oppimisen_tilat_hanke(67012))

Espoon kaupunki. 2016. Koulu palveluna -konsepti paras suomalainen koulutusalan innovaatio. Viitattu 28.10.2019. [https://www.espoo.fi/fi-FI/Koulu_palveluna_konsepti_paras_suomalain\(107467\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Koulu_palveluna_konsepti_paras_suomalain(107467))

Espoon kaupunki. 2017a. Innovatiivisen oppimisen kokeilut laajenevat Otaniemessä. Viitattu 14.11.2019. [https://www.espoo.fi/fi-FI/Innovatiivisen_oppimisen_kokeilut_laajen\(123347\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Innovatiivisen_oppimisen_kokeilut_laajen(123347))

Espoon kaupunki. 2017b. Koulu palveluna - School as a Service. Viitattu 7.10.2019.
[https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_opetus/Oppiva_Espoo/Koulu_palveluna__School_as_a_Service\(117903\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ ja_opetus/Oppiva_Espoo/Koulu_palveluna__School_as_a_Service(117903))

Espoon kaupunki. 2018. Espoo investoi kestäväan kasvuun. Viitattu 14.11.2019.
[https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoo_investoi_kestavaan_kasvuun\(148286\)](https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoo_investoi_kestavaan_kasvuun(148286))

Espoon kaupunki. 2019. Espoo etsii uusia tapoja tilojen hallintaan ja hankintoihin. Viitattu 28.10.2019. [https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Kehittyva__Espoo/Espoo etsii_uusia_tapoja_tilojen_hallint\(168234\)?fbclid=IwAR11wHlr8pRxQZJNwOzzjLVWLBXdyg-YGtEQtjPdPk6PiY0KKnFDRp6kqda](https://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Kehittyva__Espoo/Espoo etsii_uusia_tapoja_tilojen_hallint(168234)?fbclid=IwAR11wHlr8pRxQZJNwOzzjLVWLBXdyg-YGtEQtjPdPk6PiY0KKnFDRp6kqda)

Greendale, C & Warner, D. 2012. Education / Knowledge Services. School as a Service: The next big thing in the higher education industry. Viitattu 13.11.2019. https://mafiadoc.com/education-knowledge-services_597c234f1723ddae8ee3dda2.html

Group X. 2019. School as a Service (SaaS) wins its 7th award. Viitattu 3.11.2019. <http://www.groupxaalto.fi/2019/09/school-as-a-service-saas-wins-its-7th-award-human-city-design-award/>

Drake, M., Harmaala, M-M. & Toivola, T. 2015. Sharing City. Espoo, Vantaa, Helsinki. Viitattu 24.11.2019. https://drive.google.com/file/d/0B_7seQ8SkIjebTBRTUZFc0xXUUK/view?ts=5878c078

Hernandez, P. 2018. FinancialForce Embraces XaaS Economy in Spring 2018. Viitattu 13.11.2019. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=fth&AN=129173217&site=ehost-live>

Kiinteistöyönantajat. 2019. Kiinteistöala. Viitattu 7.12.2019. <https://www.kiinteistotyönantajat.fi/kiinteistoala/>

KTI. 2001. Kiinteistöalouden ja kiinteistöjohtamisen keskeiset käsitteet. Viitattu 4.12.2019. <https://kti.fi/wp-content/uploads/Kiinteist%C3%B6alouden-ja-kiinteist%C3%B6johtamisen-keskeiset-k%C3%A4sitteet.pdf>

Lahti, J. 2018. Koulu palveluna - Jarmo Suominen. Viitattu 14.11.2019. https://www.youtube.com/watch?v=bQLJiBIQe3k&list=PLub2C90bJnZMcO2_FUYKfjxnWs-8jM-mQ&index=12&t=0s

Opetushallitus. 2019a. Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019. Viitattu 17.11.2019. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf

Opetushallitus. 2019b. Rakennus ympäristössään. Viitattu 8.12.2019. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/rakennus-ymparistossaan>

RAKLI. 2012. Kiinteistöliiketoiminnan sanasto, 2. Laitos. Viitattu 24.11.2019. http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/Kiinteistoliiketoiminnan_sanasto2.pdf

RAKLI. 2014. Kiinteistöalan yhteiskunnallinen ja kansantaloudellinen merkitys. Viitattu 4.12.2019. <http://view.24mags.com/mobilev/fb33d7b6630db4a6374deb6c0a94d801>

RAKLI. 2019a. Jäsenyys. Viitattu 28.11.2019. <https://www.rakli.fi/jasenyys/>

RAKLI. 2019b. Toimintamme. Viitattu 28.11.2019. <https://www.rakli.fi/toiminta/>

RAKLI. 2019c. Työn murros. Viitattu 28.11.2019. <https://www.rakli.fi/tyon-murros/>

Roti. 2019. Rakennetun omaisuuden tila 2019. Viitattu 17.11.2019. https://www.ril.fi/media/2019/roti/roti_2019_raportti.pdf

Salin, M. 2017. Wieteri 1/2017. Ympäristö tulevaisuuden oppimiselle. Viitattu 28.10.2019. https://issuu.com/otavamedia_asiakasviestinta/docs/wieteri_1-2017/11

Sisäilmayhdistys. 2008. Yleisimmät sisäilmaongelmat. Viitattu 7.12.2019. <https://www.sisailmayhdistys.fi/Terveelliset-tilat/Sisailmasto/Yleisimmat-sisailmaongelmat>

Stapleton, N. 2019. Koulu palveluna sai Human City Design Award -palkinnon. Viitattu 3.11.2019. <https://www.aalto.fi/fi/uutiset/koulu-palveluna-sai-human-city-design-award-palkinnon>

Techopedia. 2019. Anything as a Service (XaaS). Viitattu 13.11.2019. <https://www.techopedia.com/definition/14027/anything-as-a-service-xaas>

Tilastokeskus. 2019. Rakennuskanta 2018. Viitattu 17.11.2019. http://www.stat.fi/til/rakke/2018/rakke_2018_2019-05-21_kat_002_fi.html

Ympäristöministeriö. 2014. Tyhjät tilat. Näkökulmia ja keinoja olemassa olevan rakennuskannan uusiokäyttöön. Viitattu 24.11.2019. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/135964/TyhjatTilat_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Julkaisemattomat

Flemming, E. 2019. Palvelujen kehittämispäällikön haastattelu. Laurea-ammattikorkeakoulu Oy. Espoo.

Juselius, M. 2019. Asiakkuuspäällikön haastattelu. Turun kaupunki. Turku.

Kavisto, R. 2019. Tilacontrollerin haastattelu. Turun kaupunki. Turku.

Piri, P. 2019. Rehtorin haastattelu. Espoon kaupunki. Espoo.

Rantala, M. 2019. Apulaisrehtorin haastattelu. Gradia Jyväskylän Koulutus kuntayhtymä. Espoo.

Rekola, J. 2019. Pedagogisen asiantuntijan haastattelu. Espoon kaupunki. Espoo.

Salonen, A. 2019. Toimitusjohtajan haastattelu. Tractr Oy. Helsinki.

Virtanen, M. 2019. Arkkitehdin haastattelu. Turun kaupunki. Turku.

Kuviot

Kuvio 1: Opinnäytetyön tavoite, tutkimuskysymykset sekä menetelmät	7
Kuvio 2: Perinteinen keskitetty koulurakennus (Suominen 2018, 379)	9
Kuvio 3: Hajautettu malli, jossa koulu on komponentteina	9
Kuvio 4: Esimerkkiluonnos Koulu palveluna -konseptista (Suominen 2018, 380)	12
Kuvio 5: Prosessikaavio	20
Kuvio 6: Aalto Design Factoryn kohtaamispaikka.....	32
Kuvio 7: Käyttämättömän tilan tilaratkaisu.....	33
Kuvio 8: Tilanjakajalla viihtyisyyttä.....	33
Kuvio 9: Pääaukiolla on tilaa esiintyä, taustalla hotelli odottaa avaamista.....	34
Kuvio 10: Pöytäalue jouluvaloineen	35
Kuvio 11: Tyhjillään oleva elokuvateatteri.....	35
Kuvio 12: Tyhjillään oleva lentopallokenttä	35

Taulukot

Taulukko 1: Asiantuntijahaastatteluiden haastateltavat henkilöt	24
---	----

Liitteet

Liite 1: Teemahaastatteluiden kysymyksiä	46
Liite 2: Benchmarking havainnointilista	47

Liite 1: Teemahaastatteluiden kysymyksiä

PERUSTIEDOT

Nimi:

Organisaatio:

Titteli:

Yhteys Koulu palveluna -konseptiin:

Saako haastattelun äänittää?

Saako opinnäytetyössä käyttää nimeäsi?

Saako tarpeen tullen lähettää sähköpostilla lisäkysymyksiä?

KONSEPTI YLEISESTI

Kertoisitko Koulu palveluna -konseptista yleisesti:

Onko Koulu palveluna ”vakiintunut” konsepti:

Konseptista yleisesti hyvää ja huonoa:

Onko tällaisella konseptilla merkitystä kokonaisprosessille, muuttaako se esim. koulujen tai palveluverkkojen suunnittelua tai rakennuttamista jotenkin? Jos vaikutusta on, niin mitä?

TILOJEN MUODOSTUMINEN JA OPPIMISEN TUKEMINEN

Millä perusteella sydänrakennus muodostuu, entä muut tilat. Onko näihin jotain yleistä normia?

Minkälaisia ominaisuuksia sydänrakennuksen tiloilla olisi hyvä olla?

Minkälaisia ominaisuuksia muilla käytettävillä tiloilla olisi hyvä olla?

Miten tilat tukevat oppimista?

Mihin konsepti soveltuu, jotta tilat tukevat opetusta ja mihin ei?

Miten Koulu palveluna -konsepti on mielestäsi onnistunut tilaratkaisuissaan?

Miten konseptissa on yleensä otettu huomioon virtuaalisia tiloja ja olisiko jotain kehitettävää?

Ja ylipäänsä soveltuuko virtuaaliset tilat konseptiin?

HAUKILAHDEN LUKIOLLA KONSEPTIN TOTEUTUMINEN

Miten konsepti on toteutunut Haukilahden lukiolla tilanäkökulmasta? Onko tilat palvelleet tarkoituksessaan?

Miten yhteistyö ja tilojen jakaminen on onnistunut? Vai onko se onnistunut?

Onko konseptissa joustoa tilojen suhteen, esimerkiksi tarpeiden lisääntyessä/vähentyessä?

KAUPUNKIEN KONSEPTIN ETEENPÄIN VIEMINEN

Miten teidän kaupunkinne on lähtenyt viemään Koulu palveluna -konseptin oppeja eteenpäin?

Onko näitä otettu käyttöön?

MUUALLA TOTEUTETTAVANA

Voiko konseptia toteuttaa muualla? Jos voi niin miten?

Kun konseptia viedään muualle, taipuvatko tilat? Mitä tehdään, jos tiloja ei ole?

Miten konsepti on toteutunut ulkomailla tai muualla Suomessa? Onko jotain esimerkkejä? Tai tuleeko mieleen samankaltaisia toteutuksia?

Tuleeko mieleen muita esimerkkejä (Suomesta tai ulkomailta) muualta tällaisesta tai tämän kaltaisesta konseptista? Minkälaisia?

PALVELUAJATTELU

Miten näette Koulu palveluna -konseptin ja muutenkin ajatuksen kaikesta palveluna?

Miten palveluajattelu istuu koulumaailmaan?

YRITYKSESI TOIMINTA

Mitä yritys tekee?

Miten Tractr Oy on lähtenyt viemään ideaa eteenpäin?

Tuleeko jotain muuta mieleen, jota omasta näkökulmasta hyvä kertoa, mitä en kysynyt:

Liite 2: Benchmarking havainnointilista

BENCHMARKING:

Miten rakennuksen tiloja on käytetty?

Minkälaisia palveluita on tarjolla?

Onko käytössä jaettavia tiloja? Minkälaisia?

Onko jotain erityistä huomattavissa?